

SOCK10: Kandidatuppsats, 15 hp

Seminariedatum: 2024-05-28

“Jag har svårt att se att det går att undvika diskriminering, för lagstiftningen är ju diskriminerande”

En kvalitativ studie av svenska polisers perspektiv på införandet av säkerhetszoner

Ebba Hellström och Johanna Strand

Handledare
Daniel Görtz



1. Inledning	1
1.1 Syfte och problemformulering	1
1.2 Disposition	2
2. Bakgrund	3
2.1 Sveriges våldsutveckling	3
2.2 Regeringsdokument	5
2.2.1 Departementsserie (Ds 2023:31)	5
2.2.2 Regeringens proposition	6
3. Tidigare forskning	8
3.1 Påverkansfaktorer vid stop and frisk	8
3.2 Samspelet mellan polis och samhälle	9
4. Teori	11
4. 1 Procedural justice theory	11
4. 2 Street-level bureaucracy	12
4.3 Diskriminering	13
4. 4 Utanförskap och avvikelser	14
5. Metod och material	16
5.1 Kvalitativa intervjuer	16
5.2 Urval av intervjupersoner	16
5.3 Tillvägagångssätt vid intervjuerna	18
5.4 Analysmetod	19
5.5 Etiska överväganden	21
5.6 Reliabilitet och validitet	21
6. Resultat och analys	23
6.1 Motstånd	23
6.1.1 Tillräckliga befogenheter	23
6.1.2 Kritik mot ledningen och regeringen	26
6.2 Påverkan på samhälle och individ	28
6.3 Påverkan på polisen	33
6.3.1 Vikten av metoder och strategier	33
6.3.2 Lagens användbarhet för polisen	35
7. Slutdiskussion	37
8. Reflektioner och framtida forskning	41
9. Källförteckning	42
10. Bilagor	47

Abstract

Arbetets art: Kvalitativ studie

Sidantal: 41

Titel: "Jag har svårt att se att det går att undvika diskriminering, för lagstiftningen är ju diskriminerande" - En kvalitativ studie av den svenska polisens perspektiv på införandet av säkerhetszoner.

Författare: Ebba Hellström & Johanna Strand

Handledare: Daniel Görtz

Datum: 22 maj

Sammanfattning: Sveriges våldsutveckling har väckt debatt om införandet av säkerhetszoner som brottsförebyggande åtgärd. Lagstiftningen trädde i kraft den 25 april 2024 och ger polisen befogenhet att genomföra visitationer och husrannsakan i transportmedel utan att det behövs en konkret brottsmisstanke. Denna studie ämnar att undersöka hur poliser i Malmö, Göteborg och Stockholm resonerar kring vilka fördelar respektive nackdelar de kan identifiera med införandet av säkerhetszoner i Sverige. Studien ämnar också att ta reda på hur poliserna resonerar kring lagstiftningens relevans i förhållande till vad de anser sig behöva i form av verktyg, samt hur de resonerar kring deras roll som nyckelaktörer i tillämpningen av lagstiftningen. Dessa frågeställningar ämnar sedan att mynna ut i en förklaring till varför införandet av säkerhetszoner kan resultera i en förvärrad situation i Sverige. Studien grundar sig i sex intervjuer och de teoretiska perspektiv som används i studien är proceduriell rättvisa, avvikelse, diskriminering och gräsrotsbyråkrati. Resultaten tyder på att det finns en diskrepans mellan lagstiftningen och polisens behov av verktyg, något som de menar grundar sig i en otillräcklig lyhördhet från ledning och regering. Poliserna i studien förmedlar också en oro kring att lagstiftningen skulle kunna leda till diskriminering och orättvisa eftersom säkerhetszoner kommer att riktas gentemot en viss typ av människor och områden. I vissa avseenden menar polisen emellertid att det också skulle kunna finnas positiva aspekter av lagstiftningen men att de negativa aspekterna överväger dessa.

Nyckelord: Säkerhetszoner, polisen, diskriminering, gräsrotsbyråkrati, proceduriell rättvisa.

Förord

Vi vill börja med att rikta ett stort tack till alla våra informanter som har deltagit. Tack för alla intressanta samtal med er. Vi vill också tacka vår handledare Daniel Görtz som väglett oss på en bit på vägen och som med sin breda erfarenhet inom polisforskning gett oss tips och råd. Till sist vill vi rikta ett varmt tack till våra kurskamrater som vi pluggat med varje dag i skolan under uppsats-tiden. Vi hade delat både glada och stressiga dagar, men det har framförallt gått enklare med er vid vår sida. Tack!

1. Inledning

Under en längre tid minskade det dödliga våldet i Sverige, fram till år 2013 då det istället började öka, framförallt inom den kriminella miljön (Brå 2020:53). Det är en utveckling som har skakat om landet och som har fått regeringen att vilja vidta åtgärder för att bekämpa gängkriminaliteten och det våld som har eskalerat. Den 10 april 2024 röstade riksdagen igenom ett exempel på en sådan åtgärd, nämligen lagen gällande införandet av säkerhetszoner i Sverige. Polismyndigheten får nu möjlighet att besluta om en säkerhetszon där en skjutning eller sprängning misstänks kunna inträffa. Det är en lag som ger polisen utvidgade befogenheter till att kroppsvisitera individer och utföra husrannsakan i transportmedel utan att det behövs en konkret brottsmisstanke (Polismyndigheten 2024). Lagen röstades igenom med en knapp majoritet i riksdagen och är en omdiskuterad fråga i samhället. Företrädare såsom regeringen menar att lagen behövs till följd av att polisens nuvarande befogenheter till viss del inte är tillräckliga (Prop 2023/24:84). Motståndarna till förslaget menar istället att lagen exempelvis är oförenlig med mänskliga fri- och rättigheter (Ibid). Polismyndigheten är emellertid en av dem som tillstyrkt förslaget, men vad säger egentligen de poliser som ska komma att tillämpa lagtexten i praktiken?

1.1 Syfte och problemformulering

I både utredningen (DS 2023:31) och regeringens proposition (2023/24:84) beskrivs den danska erfarenheten av den lagstiftning som liknar lagen om säkerhetszoner i Sverige. Enligt utredningen har den danska modellen inte utvärderats sedan den infördes år 2004, men den danska polisen menar att lagstiftningen har bidragit till polisens förmåga att förhindra upptrappning av gängkonflikter och spontana våldsbrott. Regeringen har således delvis motiverat införandet av den svenska modellen med förklaringen att lagstiftningen också skulle kunna få positiva effekter i Sverige. Det nämns emellertid att Danmark infört flera typer av åtgärder under tidsperioden vilket gör det svårt att urskilja metodens enskilda effekter. Metoden har inte heller utvärderats.

Det finns alltså en tvetydighet i huruvida säkerhetszoner har fungerat i Danmark, något som leder in på hur väl modellen skulle fungera i Sverige. Väl i Sverige råder det delade meningar

kring hur metoden kommer att påverka samhället och huruvida det är en lämplig åtgärd.

Denna studie syftar därför till att belysa den svenska polisens syn på frågan eftersom de är en av nyckelaktörerna i arbetet mot landets gängkriminalitet. Syftet mynnar således ut i följande frågeställningar;

- Vilka fördelar respektive nackdelar kan poliser i Malmö, Göteborg och Stockholm identifiera med införandet av säkerhetszoner i Sverige?
- Hur resonerar poliser i Malmö, Göteborg och Stockholm kring lagstiftningens relevans i förhållande till polisens faktiska behov?
- Hur resonerar poliser i Malmö, Göteborg och Stockholm kring deras roll som nyckelaktörer i tillämpningen av lagstiftningen?
- Hur kan införandet av säkerhetszoner bidra till att situationen i Sverige förvärras?

För läsarens vetskap har vi under större delen av arbetet jobbat utifrån de tre första frågeställningarna, vilka alltså är av deskriptiv karaktär. De syftar till att beskriva informanternas perspektiv vad gäller de olika inriktningarna som frågeställningarna anger. Den sista frågeställningen har däremot formulerats och konkretiserats i slutskedet av arbetet och syftar till att vara mer sociologiskt analytisk. Vi har med avstamp ur Howard S. Becker, som Katarina Sjöberg och David Wästerfors (2008) refererar till, därför valt att jobba utifrån ett baklängesarbete. Den fjärde frågeställningen bör betraktas som mer förklarande snarare än beskrivande. De tre första frågeställningarna hjälper således till att besvara den fjärde frågeställningen.

1.2 Disposition

I följande avsnitt presenteras studiens bakgrund där våldsutvecklingen i Sverige framförs samt utredningen till förslaget och propositionen. Vidare introduceras ett urval av tidigare forskning följt av de teoretiska perspektiv som studien begränsats till. Efter det redogör vi för vårt metodval och olika metodologiska överväganden som gjorts. Sedan presenteras studiens resultat och tillhörande analys, vilket delas upp i tre huvudsakliga avsnitt. Avslutningsvis förs en slutdiskussion samt reflektioner kring framtida forskning.

2. Bakgrund

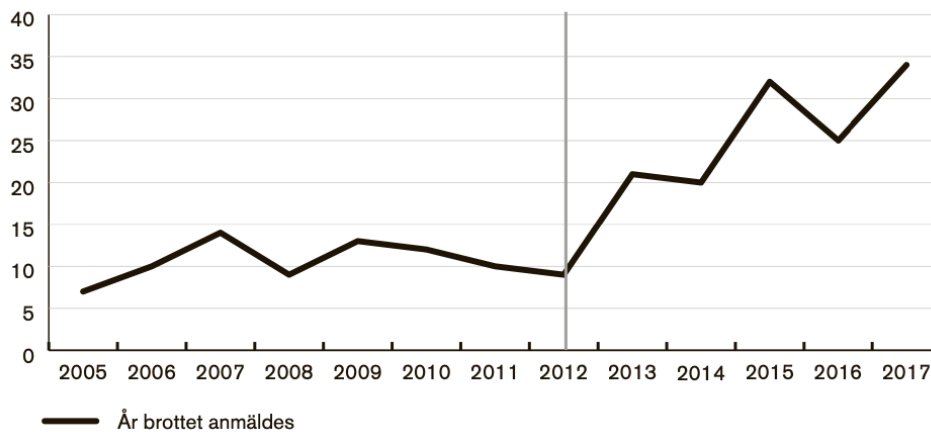
För att förstå i vilket sammanhang som lagen om säkerhetszoner har införts i kommer vi under detta avsnitt att presentera en översikt av Sveriges våldsutveckling över tid. Vi beskriver hur kriminaliteten har förändrats och vad dagens brottslighet kännetecknas av. Vidare redogör vi för utredningen till lagförslaget för att ge läsaren en inblick i de överväganden som har föranlett den nu genomröstade lagen. Till sist ger vi en kort beskrivning av propositionens huvudsakliga innehåll i form av de ändringar som regeringen föreslog att göra i polislagen.

2.1 Sveriges våldsutveckling

Sverige har under det senaste decenniet sett en markant ökning av sprängningar och skjutningar i samhället (Polismyndigheten 2024). Under år 2023 genomfördes 363 skjutningar och 149 sprängningar, vilket är en ökning från 2016 då statistiken började föras (Ibid). Det har också resulterat i att det dödliga våldet har ökat. Enligt det brottsförebyggande rådets kriminalstatistik över konstaterade fall av dödligt våld kan utvecklingen av våldet mellan åren 2002-2023 delas in i tre perioder (Brå 2024:10). Perioden 2002-2008 präglades av viss oregelbundenhet i antalet dödsoffer, med ett intervall mellan 81 och 111 fall per år. Den andra perioden (2009-2014) var istället mer stabil med en variation på 81-91 fall per år. Under den tredje perioden (2015-2023) har däremot antalet dödsoffer till följd av dödligt våld ökat i jämförelse med tidigare perioder, med en variation på 106-124 fall per år. Brås kriminalstatistik visar också att den vanligaste våldsmetoden var användning av skjutvapen samt att dödsoffret i de flesta fall var en man eller pojke i de fall där skjutvapen användes (Ibid).

Ökningen av det dödliga våldet kan främst hänföras till konflikter i den kriminella miljön, präglad av självdefinierade grupper som ofta är stadsdels- och förortsbaserade samt familje- och släktbaserade (Brå 2020:13f). Grupperingarna kan beskrivas som hierarkiska konstellationer vars verksamhet bedrivs i syfte att utöva vinstdrivande kriminell verksamhet (Ibid). Enligt Brås studie visar det sig att skjutvapen och våld är ett viktigt inslag i denna miljö eftersom det används i kampen om status och makt (Ibid 2020:54). För att förflytta sig högre upp i hierarkin krävs utövande av grövre våld, vilket alltså ger personen ett högre våldskapital. Många av de skjutningar som inträffar i den kriminella miljön är ofta svar på

tidigare skjutningar. Brå hänvisar här till en tidigare studie skriven av Joakim Sturup med flera, vars resultat visade att risken för nya skjutningar ökade efter att en initial skjutning hade inträffat. Risken ökade fyrfaldigt i både Malmö och Stockholm och tvådubblades i Göteborg. Genom tabellen nedan visualiseras utvecklingen av dödligt våld i den kriminella miljön och en uppåtgående trend startade alltså efter 2012 vid Brås undersökning av data från 2005-2017 (Ibid 2020:23).



Figur 1. Antal fall av dödligt våld vid konflikter i den kriminella miljön 2005-2017. Källa: Brottsförebyggande rådet

Enligt Brås rapport beskrivs det främst som ett storstadsfenomen där Stockholm varit mest drabbat, följt av Västra Götaland och Skåne (Ibid). Det råder också en överrepresentation av dödligt våld vid konflikter i den kriminella miljön specifikt i de så kallade utsatta områdena (Ibid 2020:26). På uppdrag av regeringen gjorde Brå en jämförande studie kring det dödliga våldet i Sverige och övriga Europa (Brå 2020:65). Det framkom att dödsskjutningarna i Sverige har ökat och att det inte finns någon motsvarande observerad trend i övriga Europa (Ibid). Den nationella trygghetsundersökningen från 2023 visar också att 53 procent av befolkningen i stor utsträckning oroar sig över samhällets tilltagande brottslighet (Brå 2023:144). Det är en ökning från 2022 där 46 procent uppgav detta, men ökningen går att spåra tillbaka till 2012 (Ibid).

En annan aspekt av våldsutvecklingen i Sverige är kriminella nätverks utnyttjande av barn som undersökts i en rapport om barn och unga i kriminella nätverk (Brå 2023:24). Något utmärkande är numera att barn i stor utsträckning rekryteras, exempelvis till följd av att barn under 15 år inte är straffmyndiga (Polismyndigheten 2024). Inom grupperingarna finns en

anmärkningsvärd maktdimension där relationen mellan de unga och äldre kännetecknas av ägande där de äldre styr över de yngre (Brå 2023:24). Det är också vanligt att ha kommit i kontakt med kriminalitet via så kallade ungdomsgäng innan inträdet i kriminella nätverk (Ibid 2023:25). Det gör att barn och ungdomar som har närhet till en kriminell miljö har lättare att socialiseras in i och normalisera livsstilen, trots att brottsligheten i nätverken övergår till en grövre typ. Väl inne i nätverket är det dessutom svårt att ta sig ut till följd av hotbilder, brist på alternativa livsstilar och skulder (Brå 2023:81 ff). Det finns också en utbredd tendens till rättfärdigande av kriminalitet då ungdomar i socialt utsatta områden motiverar det genom deras sämre livsvillkor (Ibid).

2.2 Regeringsdokument

Nedan presenteras utredningen till lagförslaget samt propositionens huvudsakliga innehåll..

2.2.1 Departementsserie (Ds 2023:31)

Den 19 december 2022 beslutade statsråd Gunnar Strömmer om att en utredning skulle tillsättas gällande ett nytt förslag om att införa tidsbegränsade och geografiskt avgränsade visitationszoner i Sverige (Justitiedepartementet 2022). En utredning kring frågan ansågs vara nödvändig till följd av den bekymmersamma våldsvågen präglad av skjutningar och sprängningar som ägt rum i Sverige under senaste tiden (Ds 2023:31). I utredningen framförs dels argument för varför visitationszoner bör införas, vilket till exempel grundar sig i Polismyndighetens eget anförande (Ibid). Det framförs att det efter ett våldsbrott ofta finns stor risk för upptrappning av konflikten och att det då är viktigt för polisen att enligt 19 § andra stycket och 20 a § polislagen använda sig av rätten till kroppsvisitationer och husrannsakan i förebyggande syfte. Vid ingripande gentemot personer med konstaterad koppling till kriminella nätverk brukar omständigheterna vara uppfyllda, men det finns dessvärre ibland även andra för polisen okända aktörer som i vissa fall agerar för nätverkets räkning - en situation som polismyndigheten menar ibland saknar lagstöd för ingripande. Det måste finnas omständigheter som tyder på en konkret misstanke i det enskilda fallet för att ett ingripande ska kunna ske, och utredningen gör därför bedömningen att polisen i vissa fall saknar befogenhet för att på ett effektivt sätt förhindra brottslighet och skapa trygghet.

Utredningen framför däremot också att risken för intrång i den personliga integriteten och risken för diskriminering och stigmatisering skulle bli högre än vad den är idag (Ds 2023:31).

I utredningen hänvisas det till tidigare forskning kring poliskontroller som tyder på att polisen särskilt tenderar att kontrollera unga etniska minoriteter bosatta i utsatta områden i högre utsträckning. Å andra sidan är polisens arbete komplext och det finns områden i Sverige som är mer eller mindre brottsutsatta, där de särskilt hänvisar till de utsatta områdena.

Användning av zoner kommer enligt bedömningen därför riskera att leda till stigmatisering men i vilken mån det kommer att realiseras är beroende av polisens arbetsmetoder. Den totala bedömningen är däremot att fördelarna överväger nackdelarna och att det därför är proportionerligt att införa zoner i syfte att förbättra polisens förmåga att utföra ett trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete.

I utredningen ges också ett förslag på att zonerna bör kallas för säkerhetszoner istället för visitationszoner (Ds 2023:31). Detta till följd av att begreppet visitationszoner är missvisande då det inte endast är kroppsvisitation som kommer bli aktuellt vid införandet av en zon, utan också husrannsakan. De lyfter också att det skulle kunna signalera att det endast inom en zon får göras kroppsvisiteringar. Av denna anledning används begreppet säkerhetszon i studien.

2.2.2 Regeringens proposition

Den 5 mars 2024 överlämnade regeringen en proposition (2023/24:84) till riksdagen.

Regeringen föreslår att ändringar i polislagen (1984:387) ska ske där sex nya paragrafer, 22 a-22 f §§, ska införas samt där 27 § ska genomgå viss ändring. Enligt regeringens proposition ska en säkerhetszon få införas i ett visst område om det med anledning av konflikt mellan grupperingar finns risk för sprängning eller skjutning. Ett beslut om en säkerhetszon får bara föreligga om den inrättas med syftet att förebygga eller förhindra sådan brottslig verksamhet samt om skälen för zonen bedöms väga tyngre än den eventuella risk för personligt intrång som en zon kan innebära. Inom en säkerhetszon ska utvidgade befogenheter möjliggöra för polisen att kroppsvisitera personer och genomsöka transportmedel på allmän plats i syfte att söka efter vapen och övriga farliga föremål. Ingreppet får göras i den utsträckning som bedöms vara nödvändig för att kunna förhindra och förebygga den brottslighet som zonen var ämnad att motverka. Ett beslut gäller i högst två veckor åt gången och kan överklagas till domstol. De ingreppen som görs måste även dokumenteras. Regeringens förslag är till sist att lagändringarna ska ikraftträda den 25 april 2024.

Vid närmare titt beskrivs remissutfallet i propositionen som blandat (Prop 2023/24:84).

Många remissinstanser betonar att det finns ett behov av bättre verktyg för polismyndigheten

och ett antal instanser menar att säkerhetszoner skulle kunna vara ett exempel på ett sådant verktyg. Polismyndigheten är en av instanserna som tillstyrker förslaget, då de i sitt remissvar (Dnr A726.810/2023) pekar på att dagens befogenheter inte är tillräckliga för att kunna förhindra och förebygga våldsbrottslighet. Myndigheten medger däremot att förtroendet för polisen lokalt skulle kunna försämrats och att det därför är viktigt att genomföra löpande utvärderingar för att säkerställa metodens effektivitet. I regeringens proposition framförs också att det finns remissinstanser som helt eller delvis avstyrker förslaget, däribland Diskrimineringsombudsmannen, Institutet för mänskliga rättigheter samt Civil Rights Defenders (Prop 2023/24:84). Det finns också många instanser som framhäver riskerna med lagförslaget, där risken för stigmatisering, diskriminering och oförenlighet med grundläggande fri och rättigheter är exempel på sådana.

3. Tidigare forskning

Till följd av att säkerhetszoner inte tidigare har funnits i Sverige, finns ingen forskning på metoden i svensk kontext. Internationellt sett finns däremot flera närliggande metoder som har ungefär samma innebörd som den svenska lagstiftningen. Vi har därför valt att inkludera forskning som dels berör vilka faktorer som har visat sig ha betydelse för polisen vid stop and frisk¹ i USA. Vi har också valt att inkludera forskning gällande metodens påverkan på samhället samt forskning inriktad på interaktionen mellan medborgare och polis i England, Skottland och Norden. Urvalet av tidigare forskning behandlar både studier med utgångspunkt ur polisens perspektiv såväl som samhällets perspektiv.

3.1 Påverkansfaktorer vid stop and frisk

Stop and frisk är en polisiär åtgärd i USA som ofta används i större städer. För att en polis ska få initiera en stop and frisk krävs det att det finns skälig misstanke om brott, vilket däremot är öppet för tolkning för tjänstemannen i fråga. I Avdi S. Avdijas (2013) studie problematiseras detta eftersom det finns risk att tolkningen ofta influeras av tjänstemannens omdöme. Studiens syfte är att undersöka vilka faktorer som påverkar polisens beslut att initiera en stop and frisk process, samt om det finns empirisk evidens för att etnicitet har betydelse i sammanhanget (Ibid 2013:27). Studien utgår från en kvantitativ ansats med data från polisavdelningen i New York. Resultatet visar att svarta löper 1,68 gånger högre risk att kroppsvisiteras efter att ha blivit stoppade av polis i jämförelse med vita, samt att 92,3 procent av de som kroppsvisiteras är minoriteter. Det största utslaget gäller däremot kön då män löper 2,8 gånger högre risk att bli genomsökta i jämförelse med kvinnor (Ibid 2013:33). Sammantaget menar författaren att framförallt etnicitet och kön är faktorer som påverkar polisens beslut vid stop and frisk.

En annan studie har gjorts av Rob Tillyer et al (2019) där syftet med studien är att analysera huruvida variabler såsom officerares etnicitet, kön eller tid inom tjänstgöring påverkar sannolikheten för att en polis ska komma att använda metoden stop and frisk (Ibid 2019:745). Resultatet indikerar att det finns en koppling mellan officerare och deras val och metoder (Ibid 2019:764). Exempelvis visar studien att officerare med längre tjänstgöringstid inte använder stop and frisk-metoden lika frekvent som deras nyare kollegor (Ibid 2019:765).

¹ Stop and frisk är en polisiär praxis i New York som ger polisen befogenhet att stanna individer i syfte att förhöra samt i vissa fall även genomföra kroppsvisitation.

Dessutom identifierar studien att officerarnas etnicitet påverkar deras beslut att visitera vissa personer. Till exempel är latinamerikanska officerare mindre benägna att visitera en person om denne också är latinamerikansk (Ibid 2019:765). Studien bidrar med ett perspektiv som skiljer sig från tidigare forskning vars primära fokus har varit att identifiera påverkansfaktorer hos civilpersoner. Här centreras istället polisens egenskaper och hur de kan ha inverkan på interaktionen med medborgare.

Tillyer et al (2023) genomför sedan en liknande studie som utgår från samma data men som däremot identifierar nya perspektiv. Resultaten från denna studie visar att frihetsberövande åtgärder, som till exempel användning av handfängsel i samband med stop and frisk, tillämpas ojämnt mellan etniska grupper (Ibid 2023:1775). I San Jose utgör personer med latinamerikansk bakgrund en stor del av befolkningen, och hela 58% av alla gatustopp involverar personer med denna bakgrund. Studien antyder att polisen i San Jose kan ha utvecklat en misstänksamhet när de interagerar med denna specifika grupp, vilket kan förklara den ökade användningen av stop and frisk. Författarna menar därmed att den faktiska frekvensen av kriminellt beteende bland latinamerikaner i San Jose inte nödvändigtvis är hög. Istället kan ett högt antal interaktioner med polisen bidra till utvecklandet av omedvetna stereotypiska fördomar kring gruppen (Ibid 2023:1776).

3.2 Samspelet mellan polis och samhälle

Kath Murray undersöker unga människors upplevelser av stop and search² i två skotska och två engelska städer. Hon utforskar förhållandet mellan deras erfarenheter, uppfattningar och förtroende för polisen och hur det i sin tur påverkar individernas efterlevnad av lagen (Ibid 2021:263). Murray utgår ifrån the procedural justice theory och menar att ungdomars relation till polisen är särskilt intressant eftersom särbehandling eller annan diskriminering riskerar att leda till att ungdomar skapar en skev föreställning om polisen (Ibid 2021:266). Studiens resultat bekräftar detta vilket tyder på att stop and search i samhällen med hög nivå av brottslighet och oordning riskerar att förvärra relationen mellan polisen och ungdomar samt leda till högre grad av lagöverträdelse (Ibid 2021:279).

En annan studie som tittat på interaktionen mellan polis och medborgare är en studie skriven av Tobias Kammergaard et al (2023) som studerar soft-policing utifrån polisens perspektiv i

² Stop and search är en polisiär praxis i England och Wales som ger polisen befogenhet att stoppa människor för att vid misstanke om brott också ha möjlighet att genomföra kroppsvisitation.

så kallade ghetton i Danmark. Under intervjuerna berättar poliserna att relationsskapande närpolisarbete i vissa fall upplevs resultera i att ungdomar får större förtroende för polisen och att konflikter lyckas lösas på ett lugnt sätt (Ibid 2023:111). Studien visar emellertid också att vissa ungdomar uppfattar polisen som påträngande och fientligt. Författarna menar därför att polisens avsikter inte alltid uppfattas på samma sätt av ungdomar. Polisen kan symbolisera trygghet för vissa och utanförskap för andra (Ibid 2023:112). Studien bidrar med förståelse för hur förtroende för polisen påverkas av polisens tillvägagångssätt och att polisens avsikter kan uppfattas på olika sätt av olika personer.

Ytterligare en studie av Elsa Saarikkonmäki et al (2021) diskuterar förhållandet mellan polisen och etniska minoriteter i Norden. Syftet med studien är att undersöka hur riktad polisverksamhet kan underminera förtroendet för polisen. Likt Murray (2021) utgår författaren från the procedural justice theory. Flera intervjupersoner beskriver att stämpeln som kriminell kan fungera som en drivkraft till att utföra handlingar av rebellisk karaktär, eftersom det finns en tendens att leva upp till stereotyper (Ibid 2021:393). Det finns emellertid ungdomar med positiv erfarenhet av polisen som menar att polisens kommunikativa tillvägagångssätt ligger till grund för om de känner sig misstänkta eller skyddade (Ibid 2021:394).

4. Teori

Nedan presenteras de teoretiska perspektiv som kommer att användas för att belysa det empiriska materialet. För läsaren skulle detta avsnitt kunna uppfattas som eklektiskt eftersom de teoretiska perspektiven inte på ett tydligt sätt följer ett visst ramverk. Målsättningen är emellertid inte att föra fram en teoretisk syntes, istället hjälper de olika teoretiska perspektiven till att förklara skilda delar av det empiriska resultatet. Sammansättningen av perspektiv är däremot inte helt distinkta, det kan därför argumenteras för att de sammanhänger i viss utsträckning.

Både avsnitten gällande Procedural justice theory och Street-level bureaucracy rubriceras med det engelska ursprungsnamnet men benämns sedan med svensk översättning i löpande text.

4. 1 Procedural justice theory

Proceduriell rättvisa är ett interdisciplinärt begrepp som har utvecklats i olika riktningar beroende på forskningsfält vilket har resulterat i att begreppet inrymmer flera olika betydelser (Meyerson et al 2021:1). Inom filosofin och juridiken finns främst två perspektiv; det instrumentella och det normativa perspektivet (Ibid). En stor del av litteraturen centreras vid det instrumentella som riktar in sig på att processuell rättvisa baseras på huruvida resultatet är gynnsamt för den mottagande parten eller inte (Meyerson et al 2021:3; Tyler 2006:7). Det normativa perspektivet utgår däremot från att människan tar hänsyn till fler aspekter än bara resultatet vid bedömningen om man tycker att processen har gått till på ett rättvist sätt (Ibid). Tom R Tyler har undersökt proceduriell rättvisa genom att kontrastera de två perspektiven i syfte att ta reda på vad begreppet egentligen innebär för människor. Enligt hans undersökning har icke-instrumentella faktorer större påverkan (Ibid 2006:163). Meyerson (2021) instämmer med Tyler och påstår vidare att människor tolkar processer som en typ av vägledande information vad gäller relationen mellan personen och myndigheten i fråga. Till följd av det normativa perspektivets förklaringskraft kommer således denna definition att användas.

Enligt Tyler finns det fyra principer för proceduriell rättvisa; inflytande, neutralitet, respekt och tillit (Tyler 2007:30). *Inflytande* refererar till människors möjlighet att få berätta sin sida av saken innan ett beslut tas. Tyler har visat på att principen har positiv effekt på människors upplevelse av rättsväsendet oavsett om resultatet blir till deras fördel eller inte. *Neutralitet* har

påverkan på proceduriell rättvisa eftersom människor utgår ifrån att beslutsfattare inom rättsväsendet är neutrala och att beslut inte fattas till följd av personliga åsikter. Öppenhet kring hur regler tillämpas och varför beslut fattas är exempel på neutralitet enligt Tyler. Om polisen hanterar särskilda områden, grupper eller individer olika kan det uppfattas som ett oneutralt beteende. *Respekt* är av betydelse eftersom myndigheter inom rättsväsendet genom handling och interaktion med människor skickar ut viktiga signaler kring deras status och värde i samhället. Hur tjänstemän bemöter människor är därför av stor betydelse då det också kan signalera en känsla av huruvida de är skyddade av lagen och att myndigheter tar deras problem på allvar. Människor har även visat sig vara speciellt känsliga för orättvist beteende från polisens sida och reagerar därför ofta negativt på detta. Till sist framför Tyler *tillit* som en princip, vilket är ett kriterium som sätter uppriktighet och omtanke i centrum. Människor tänker på huruvida myndigheter beaktar och lyssnar på deras åsikter, samt huruvida tjänstemän agerar i enlighet med vad som är rätt för alla inblandade och därmed inte utifrån personliga fördomar.

Proceduriell rättvisa är av betydelse för polisen eftersom det stärker relationsbandet mellan medborgarna och polisen (Murphy 2021:25). Eftersom myndighetsutövande förmedlar symbolisk information om identitet, tillhörighet och position i samhället blir myndighetens behandling av människor extra viktig. Människor som upplever orättvis behandling kan ofta betrakta detta som en återspeglning av myndighetens egen syn på dem. Proceduriell orättvisa kan till exempel signalera att en person eller grupp befinner sig i socialt utanförskap vilket kan få konsekvenser på identitetsbildning och huruvida personen vill integrera sig i samhället.

4. 2 Street-level bureaucracy

Michael Lipsky (2010) menar att få människor stöter på regeringen i sin vardag, istället sker interaktioner genom exempelvis lärare och poliser. Dessa individer, som ofta är lågnivå-anställda, utför tjänster som på uppdrag av regeringen levereras till medborgare. Mötet som offentliga tjänstemän har med medborgare representerar därmed en form av policy-leverans. Lipsky benämner dessa tjänstemän som gräsrotsbyråkrater vars arbetssätt kännetecknas av hög grad av diskretion (Ibid 2010:16). Det innebär att gräsrotsbyråkrater har stor handlingsfrihet, vilket gör dem till nyckelaktörer vid tillämpningen av den politik som implementeras. Gräsrotsbyråkrater som fattar beslut och levererar politik har också stor

inverkan på medborgare eftersom de i vissa fall kan påverka deras livschanser (Ibid 2010:9). Genom att exempelvis behandla någon som en ungdomsbrottsling eller som en socialbidragstagare, kan både personens relationer och personens självutvärdering påverkas.

Lipsky (2010) menar att gräsrotsbyråkrater ofta ser formella auktoritetsstrukturer och chefers rätt att ge direktiv, som en legitim angelägenhet. Det är däremot inte helt ovanligt att samma tjänstemän inte delar de överordnades perspektiv och preferenser och att de därför samtidigt anser att deras chefers politiska mål inte är legitima (Ibid 2010:16;18). Om så sker, kan gräsrotsbyråkrater i särskilda avseenden inte anses ha samma målsättningar som deras överordnade. Lipsky menar att man i sådant fall kan förvänta sig bristande efterlevnad om det finns en diskrepans mellan intressena hos de på lägre nivåer respektive högre nivåer. Han betonar därför att det finns anledning att skapa en lyhördhet inför gräsrotsbyråkrater och deras intressen, eftersom den potentiella diskrepansen mellan policy- mål och faktisk policy skulle kunna bli förutsägbar (Ibid 2010:17).

Polisforskning har även berört ämnet gällande spänningar mellan polisledning och övrig polis, däribland Daniel Görtz (2015) i sin avhandling. Med utgångspunkt ur empirin framför han hur det verkar finnas ett avstånd mellan dessa parter vilket medför en bristande förståelse för de "vanliga" polisernas arbete. Görtz hänvisar också till Stefan Holgersson vars bidrag visade på förekomsten av en bristfällig enighet mellan å ena sidan det "teoretiska perspektivet" som ledningen representerar, samt "golvets perspektiv" som poliser representerar (Ibid 2015:138). Avståndet skapar ett klimat där ledningens avsikter missförstås samtidigt som förslag eller beslut ofta blir kritiserade av poliser på lägre nivå i organisationen.

4.3 Diskriminering

Robert Reiner (2010) menar att diskriminering har varit ett av polisens största utmaningar vad gäller dess legitimitet. Han har utvecklat en analytisk modell som urskiljer åtminstone sex typer av diskrimineringsformer; kategorisk, statistisk, överförd, interaktionell, situationell och institutionaliserad diskriminering (Ibid 2010:161). Reiner pekar också på att diskrimineringsformer kan uppstå trots att polisen inte har någon intention till att diskriminera någon (Ibid).

Kategorisk diskriminering refererar till att vissa individer inom en social kategori behandlas på ett annorlunda sätt än dem som inte tillhör gruppen, oberoende av personens uppträdande (Reiner 2010:161). *Statistisk diskriminering* handlar om att vissa individer inom en grupp behandlas annorlunda till följd av det finns stereotypiska övertygelser att dem har vissa typer av karaktärsdrag, vilket sker oberoende av individernas uppträdande. Reiner framför att vissa grupper därför har större risk att bli stoppade av polisen, men att sådan praxis har rättslig grund.

Överförd diskriminering innebär att vissa grupper övervakas hårdare till följd av att människor har fördomar om dem (Reiner 2010:161). Det leder i sin tur till att människor oftare tillkallar polis gentemot sådana människor och att fördomar därför överförs till polisen. *Interaktionell diskriminering* kan uppstå då ett beteende hos en individ föranleder en annorlunda utgång i form av exempelvis hårdare framtoning eller gripande. Reiner framför att observationsstudier har visat att en viktig faktor till att polisen använder sina befogenheter till följd av sin diskretion, är då förakt mot polisen uppmärksammas. Han menar också att det är vanligt förekommande unga svarta män hyser negativa attityder mot polisen vilket i sin tur kan skapa en ond cirkel i interaktionen mellan polisen och individerna i fråga.

Situationell diskriminering inträffar då vissa individers socioekonomiska position eller livsstil gör dem mer exponerade för polisen, vilket också leder till att de misstänkliggörs i högre utsträckning (Reiner 2010:161). Reiner ger här exempel på att stop and search, vilket motsvarar säkerhetszoner i Sverige, oftast påverkar unga, svarta och etniska minoriteter i högre utsträckning eftersom de spenderar mer tid på offentliga platser. Till sist framför han *insitutionaliserad diskriminering*, vilket innebär att samhällets struktur och ojämlikhet gör att utformningen och tillämpningen av vissa policys blir diskriminerande. Det skulle exempelvis kunna innebära att ett område till följd av hög brottslighet omfattas av intensivare övervakning och därmed större individuell risk för misstänkliggörande.

4. 4 Utanförskap och avvikelser

Utanförskap eller avvikelser kan definieras och analyseras på olika sätt inom sociologin och kriminologin. Howard S. Becker erbjuder en teoretisk ram där avvikelser inte betraktas som en statisk egenskap hos individen, utan som ett resultat av interaktionen mellan handling och samhällets reaktion på den (Becker 2006:24). Denna reaktion påverkas av sociala normer och förväntningar samt den sociala statusen hos den som utför handlingen och den som drabbas

av den. Becker framhäver att regler ofta tillämpas selektivt och kan vara föremål för skild tolkning och tillämpning beroende på individens sociala bakgrund och identitet.

Exemplifierande är studier av ungdomsbrottslighet som visar att rättssystemet kan fungera på olika sätt beroende på individens socioekonomiska status och etniska tillhörighet (Ibid 2006:25). Becker menar emellertid inte bara att avvikelse enbart kan definieras som överträdelse av explicita regler, utan att individens subjektiva tolkning och sammanhang också har betydelse (Ibid 2006:26). Det förekommer att individer etiketteras som avvikande utan att ha brutit mot formella normer eller regler, vilket belyser den sociala konstruktionen av avvikelse och dess relation till maktstrukturer (Ibid 2006:23).

5. Metod och material

Under följande avsnitt beskriver vi valet av metod i form av kvalitativa intervjuer. Vi redogör vidare för urval av intervjupersoner, följt av en beskrivning av vårt tillvägagångssätt under intervjuerna. Därefter ger vi en beskrivning av vår analysmetod följt av hur vi arbetat med etiska överväganden. Avslutningsvis ges en diskussion om studiens reliabilitet och validitet.

5.1 Kvalitativa intervjuer

Vid beslut kring vilken metod som är bäst för lämpad för olika studier finns det vissa frågor som bör övervägas. Genom att ta avstamp ur frågeställningarna och vad de egentligen exemplifierar för typ av fenomen, kan forskaren fundera över vilken data som skulle kunna beskriva det och därmed vilken metod som skulle kunna tillämpas (Ahrne & Svensson 2015:20). Denna uppsats syftar till att undersöka polisens syn på införandet av säkerhetszoner vilket närmare bestämt rör vilka fördelar och nackdelar de ser med lagstiftningen samt huruvida de anser att verktyget motsvarar polisens behov. Även polisens roll som nyckelaktörer i tillämpningen av lagstiftningen undersöks. Dessa frågeställningar ska sedan hjälpa till att svara på huruvida lagstiftningen kan förvärra situationen i Sverige. Studien eftersöker därför svar i form av återberättande av tidigare erfarenheter och upplevelser som skulle kunna relateras till införandet av den nya lagstiftningen. Kvalitativa intervjuer ansågs därför vara en relevant metod för ändamålet eftersom vi eftersträvar berikande samtal, vilket vi inte hade kunnat få med hjälp av exempelvis enkäter. Valet av metod gör emellertid att våra möjligheter att generalisera resultaten blir begränsade (Bryman 2018:485). De informanter som har deltagit i studien kan inte ses som representativa för en population eftersom de inte utgör ett stickprov av den. Bryman menar däremot att kvalitativ forskning inte bör generaliseras till en population utan istället till teori (Ibid). Genom att jämföra våra resultat med andra forskares resultat kan vi på så sätt göra måttliga generaliseringar som resulterar i teoretiska slutsatser. På så sätt kan resultaten sättas i relation till en bredare kontext, likt det en kvantitativ ansats kan göra med hjälp av ett stickprov ur en population.

5.2 Urval av intervjupersoner

Då Brottsförebyggande rådet antyder att ökningen av det dödliga våldet främst är ett storstadsfenomen då Stockholm, Västra Götaland och Skåne varit specifikt drabbat, blev valet av intervjupersoner därefter (Brå 2020:23). Vi riktar därför in oss på intervjupersoner i Malmö, Göteborg och Stockholm. Polismyndigheten blev därtill en självklar myndighet

eftersom det är poliser vi vill intervjua. Tillgången och åtkomsten till intervjupersoner i form av poliser var däremot inte helt oproblematiske. För att en forskare ska känna sig helt säker på att urvalet inte är manipulerat är det allra bästa att få tillgång till olika förteckningar över anställda för att på så sätt kunna göra ett slumpmässigt urval av intervjupersoner (Eriksson-Zetterquist & Ahrne 2015:40). Det var däremot inte möjligt i vår studie vilket gjorde att vi fick förlita oss på olika kontakter vi hade på olika håll i landet.

För eftersökande av informanter i både Malmö och Göteborg hade vi kontakter som kunde ge oss uppgifter till personer de trodde skulle kunna vara lämpliga för en intervju. När vi hade fått kontakt med en intervjuperson frågade vi sedan om personen hade kunnat leta efter någon annan som också skulle kunna ställa upp på en intervju. Vi gjorde därmed snöbollsurval som ledde oss vidare till fler och fler intervjupersoner ((Eriksson-Zetterquist & Ahrne 2015:41). Detta var en metod vi fick tillta eftersom det inte fanns någon urvalsram att tillgå och för att det upplevdes svårt att komma i kontakt med poliser (Bryman 2018:504). Det finns däremot nackdelar med snöbollsurval eftersom det riskerar att leda till att de som rekommenderas har liknande attityder och erfarenheter som de tillfrågade informanterna (Ibid). Eftersom vi har intervjuat poliser i tre olika städer kan det emellertid argumenteras för att det ändå finns en spridning i urvalet av informanter, eftersom urvalet i de olika städerna är oberoende av varandra. I Stockholm hade vi inte någon ingång utan skrev därför till polismyndighetens registrator där vi sedan fick en intervjuperson tilldelad. Efter att ha intervjuat den personen kunde vi senare få kontakt med ännu en polis från Stockholm.

Vi genomförde sammanlagt sex intervjuer med varierande längd på ungefär 30-45 minuter. Urvalsstorleken upplevdes tillräcklig eftersom vi inte riktade in oss på jämförelser av vissa typer av informanter med särskilda egenskaper (Eriksson-Zetterquist & Ahrne 2015:42). Det resulterade emellertid i att alla informanter är män, men svårigheten att hitta intervjupersoner gjorde att vi inte kunde möjliggöra en jämn fördelning. Vi upplever även att vi har uppnått någorlunda bra datamättnad eftersom alla sex intervjuer till viss del har genererat liknande information. Det betyder emellertid inte att vi har uppnått teoretisk mättnad då det säkerligen fortfarande finns möjligheter att förbättra den fullständiga teoretiska förståelsen av fenomenet (Bryman 2018:508).

De poliser som medverkar i studien har fått fiktiva namn och kommer att benämnas med dessa i resultat- och analysavsnittet. De har varierande titlar inom polismyndigheten idag och

majoriteten har också haft flera andra yrkestitlar genom sitt arbetsliv som poliser. De förekommande rollerna är exempelvis områdespolis, kommunpolis och patrullerande polis. Vi valde att inte skriva ut polisernas exakta roller eftersom flera av dem alltså har bytt mellan dessa inom myndigheten och därför resonerar utifrån flera av dessa. Vi betraktar dem därför som jämförbara och vi vill betona att ingen av informanterna har en ledningsroll.

Studiens intervjupersoner:

Malte - Göteborgspolis

Amir - Göteborgspolis

Thomas - Malmöpolis

Simon - Malmöpolis

Andreas - Stockholmspolis

Johan - Stockholmspolis

5.3 Tillvägagångssätt vid intervjuerna

Införandet av säkerhetszoner är som sagt en ny reform i Sverige, vilket betyder att det inte finns någon forskning på området när det gäller just den svenska kontexten. Det var därför viktigt att till en början skapa en bred och ospecifik frågeställning för att undvika ett förhastat undersökningsfokus (Bryman 2018:565). Intervjuguiden (se bilaga) som skapades var därmed inte grundad ur något specifikt teoretiskt perspektiv, vilket var ett angreppssätt som reducerade risken för förutfattade meningar kring vad intervjuerna skulle generera (Ibid). Vi upplevde däremot att det var viktigt att skapa en god förståelse för lagförslaget innan utformningen av intervjuguiden för att på så sätt ställa rätt frågor. Intervjuguiden resulterade i 12 frågor som vi ansåg var grundläggande för att möjliggöra ett samtal om polisens syn på införandet av säkerhetszoner. I dokumentet vi hade framför oss ingick också en beskrivning av lagförslaget som lästes upp om intervjupersonen kände ett behov av det. Det gjorde att vi kunde säkerställa att intervjupersonen var informerad om innebörden av lagförslaget, samtidigt som vi kunde visa personen att vi också var det.

När det var dags för intervjuer bestämde vi vem av oss som skulle hålla i intervjun och vem som skulle anteckna och fokusera på att ställa följdfrågor. Detta upplägg gav oss förutsättningar att skapa en bra intervju eftersom vi organiserade vem som skulle fokusera på vad. Således kunde vi å ena sidan skapa en strukturerad och flytande intervju, samtidigt som

vi kunde säkerställa att vi också var goda lyssnare som följde upp angelägna resonemang. Vi kunde därmed arbeta utefter några av Steinar Kvaales kriterier kring vad som är en framgångsrik intervju (Bryman 2018:567). Alla intervjuer genomfördes antingen via Facetime eller Zoom till följd av det geografiska avståndet, vilket fungerade utan anmärkning.

Intervjun inleddes med att vi presenterade oss själva och vad syftet med studien är, följt av att vi ställde några inledande frågor som intervjupersonen fick svara på om sig själv. Därefter, utöver de frågor som fanns inkluderade i intervjuguiden, ställdes flera uppföljningsfrågor och tolkande frågor (Bryman 2018:570). Det hände också att vi ställde frågorna i annan ordning än den som fanns i intervjuguiden samt att vissa frågor uteblev helt. Användningen av olika typer av frågor upplevdes skapa en god variation i intervjun. Genom att rikta fokus mot intervjupersonens egna resonemang och på så sätt låta intervjupersonen styra innehållet i intervjun blev de mer semistrukturerade (Eriksson-Zetterqvist & Ahrne 2015:38; Bryman 2018:563).

Transkriberingen genomfördes allt eftersom intervjuerna hade spelats in. Peter Öberg (2015) menar på att transkriberingen bör ske så fort som möjligt efter en intervju för att kunna inkludera alla intryck. Därför genomfördes transkriberingen alltid samma dag som intervjun hade gjorts. Samtliga intervjuer transkriberades i stort sett ordagrant efter vad informanterna sa, endast vissa meningar omformulerades för att ge en bättre förståelse. Det är viktigt att hitta en balans och inte redigera texten på ett sätt som gör att förståelsen av intervjupersonen förändras (Ibid 2015:63). Samtidigt kan det ibland finnas anledning att inkludera eller exkludera vissa ord för att göra transkriberingen lättläst och intressant. Vi anser att vi har uppnått en sådan balans då transkriberingarna genomfördes noggrant för att säkerställa en korrekt tolkning.

5.4 Analysmetod

För att skapa en förståelse för vad som egentligen berättas i intervjuerna har vi valt att göra en tematisk analys. Vi har utgått från att kvalitativ data behöver genomgå tre huvudsakliga faser; sortering, reducering och argumentation (Rennstam & Wästerfors 2015:12).

Inledningsvis är det alltså nödvändigt att sortera det material som har samlats in, vilket kan göras på olika sätt. Ett sätt att göra det på är att dela upp olika segment av text utifrån innehåll och det innehåll som återkommer under flera tillfällen bör ses som angeläget (Ibid 2015:69).

Vi började därför med en inledande sortering som gick ut på att markera det som återkom i intervjuerna. I samband med detta gjordes minnesanteckningar som utgick från intervjupersonens egna ord, vilket skapade en viss struktur kring vilka distinktioner som potentiellt skulle kunna infinna sig. Detta gjorde vi enskilt för att inte riskera att bli påverkad av den andra personen och därefter jämfördes markeringarna. Denna typ av inledande sortering gjordes flera gånger och Steinar Kvale kallar det för *koncentrering* (Ibid 2015:30;74). Efter att vi hade bekantat oss med empirin påbörjades istället en *kategorisering* i sorteringsarbetet, det vill säga, sorteringen fortsatte och temana omformulerades till mer övergripande etiketter (Ibid). Även i kategoriseringen arbetade vi ensamma för att sedan kunna problematisera varför vi å ena sidan sett olika saker eller varför vi sett liknande saker. I de flesta fall var vi överens om hur vi skulle tolka empirin, vilket kan ses som ett exempel på god intern reliabilitet (Bryman 2018:465).

Efter sorteringsarbetet ansåg vi oss ha hittat tre övergripande kategorier men vi hade desto fler subkategorier som representerade dessa. Således fanns ett behov av att försöka göra en *illustrativ reducering*, en process som går ut på att särskilt reducera de utdrag som inte hjälper till att förklara kategorins innebörd (Rennstam och Wästerfors 2015:112).

Reduceringsarbetet påbörjades vid upprättandet av en kodbok, då vi fokuserade på att reducera citeringar. Det var också en process som fortsatte under tiden analysavsnittet skrevs. Vi slutade därför upp med tre övergripande kategorier vid namn; “motstånd”, “påverkan på samhälle och individ” samt “påverkan på polisen”. Under kategorin “motstånd” formulerades även två subkategorier vid namn; “tillräckliga befogenheter” samt “kritik mot ledning och regering”. Även kategorin “påverkan på polisen” fick två subkategorier vid namn; “vikten av metoder och strategier” samt “lagens användbarhet för polisen”.

Avslutningsvis har vi använt oss av ett induktivt angreppssätt för att analysera det empiriska materialet. Det innebär att vi låter det empiriska materialet styra de teoretiska perspektiv som används. En sådan ansats skiljer sig från ett deduktivt angreppssätt där man istället arbetar utifrån ett tydligt ramverk från början (Bryman 2018:454). På så sätt låter vi studiens empiriska data stå i fokus vilket banar väg för vilka teoretiska perspektiv som blir aktuella som förklaringsmodeller.

5.5 Etiska överväganden

Genomförandet av denna studie har sin utgångspunkt ur fyra etiska principer; informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet (Bryman 2018:170; Vetenskapliga rådet 2002:6). En beskrivning ska nu framföras för att skapa en förståelse för hur vi har arbetat med dessa principer.

Informationskravet innebär att forskaren alltid ska informera deltagarna om vad syftet med forskningen är så att deltagaren kan besluta om sin medverkan på ett rättvist sätt (Bryman 2018:170). Innan varje intervju beskrev vi därför syftet med studien för att möjliggöra för intervjupersonen att skapa sig en förståelse för vad studien syftar att ta reda på.

Intervjupersonerna var också välkomna att ställa frågor om studien. *Samtyckeskravet* innebär att deltagaren har rätten att bestämma över sin egen medverkan, och att personen därför har mandat att avbryta sin medverkan när den vill (Ibid). För att uppfylla detta krav frågade vi alla intervjupersoner innan intervjuens början, om vi hade deras samtycke till att inkludera deras medverkan i studien. *Konfidentialitetskravet* berör forskarens skyldighet att behandla deltagarna med försiktighet och konfidentialitet. *Nyttjandekravet* avser att forskaren ska säkerställa att informationen endast används i forskningssyfte (Ibid). Vi informerade därför alla deltagare innan intervjuens början, att deras medverkan är helt anonym och att informationen som de berättar endast kommer att användas i den aktuella studien. Därefter ställde vi frågan om vi kunde få spela in intervjun och informerade om att inspelningarna skulle raderas efter att uppsatsen blivit godkänd.

5.6 Reliabilitet och validitet

Reliabilitet och validitet är viktiga kriterier inom forskning när det kommer till att bedöma kvaliteten på en undersökning (Bryman 2018:465). Inom kvalitativ forskning diskuteras däremot hur relevanta dessa begrepp är och om deras innebörd behöver anpassas.

Traditionellt associeras validitet med mätning, vilket inte är huvudfokus för kvalitativ forskning. I kvalitativa undersökningar handlar validitet istället om hur väl forskaren fångar och representerar de fenomen som studeras. Fokus ligger på trovärdighet, konsistens och överensstämmelse mellan observationer och teoretiska idéer, snarare än på mätning och replikering.

Bryman (2018) hänvisar till LeCompte och Goetz som anpassar begreppen för kvalitativ forskning genom att skilja mellan olika typer av reliabilitet och validitet. En diskussion gällande intern reliabilitet tas upp i avsnitt 5.4. Extern reliabilitet handlar om huruvida en undersökning kan replikeras, alltså i vilken utsträckning en annan forskare skulle kunna genomföra en liknande studie (Ibid 2018:465). För att öka den externa validiteten har vi försökt upprätthålla transparens gällande vårt tillvägagångssätt i studien. Det finns däremot svårigheter i att uppfylla detta kriterium i kvalitativ forskning eftersom den sociala miljön ständigt är i förändring. Vidare kan den interna validiteten ofta ses som en styrka i kvalitativa studier eftersom exempelvis etnografiska undersökningar möjliggör långvariga observationer av en specifik miljö (Ibid 2018:465). Denna studie har däremot varit tidsbegränsad vilket har resulterat i att endast sex intervjuer har genomförts. Således är den interna validiteten begränsad i föreliggande studie vilket riskerar att påverka hur väl vårt resultat egentligen speglar verkligheten. Den externa validiteten refererar till hur studiens resultat kan generaliseras till andra sociala sammanhang, vilket i kvalitativ forskning brukar vara en styrka (Ibid 2018:466). Genom att generalisera resultaten i relation till teoretiska perspektiv som beskrivits utförligare i avsnitt 5.1, kan vi argumentera för att resultaten har en bredare tillämpning och överförbarhet till andra sociala kontexter.

6. Resultat och analys

Följande avsnitt består av en sammanslagning av studiens resultat och analys. Avsnitten är uppdelade utifrån teman och eventuella subteman. De olika avsnitten kan betraktas som olika delar vilka tillsammans kommer att besvara de frågeställningar som uppsatsen inleddes med. Studien söker svar på följande frågeställningar;

- Vilka fördelar respektive nackdelar kan polisen i Malmö, Göteborg och Stockholm identifiera med införandet av säkerhetszoner i Sverige?
- Hur resonerar polisen i Malmö, Göteborg och Stockholm kring lagstiftningens relevans i förhållande till polisens faktiska behov?
- Hur resonerar polisen i Malmö, Göteborg och Stockholm kring deras roll som nyckelaktörer i tillämpningen av lagstiftningen?
- Hur kan införandet av säkerhetszoner bidra till att situationen i Sverige förvärras?

6.1 Motstånd

Under detta avsnitt kommer de resonemang som framkommit i empirin gällande motstånd att presenteras och analyseras.

6.1.1 Tillräckliga befogenheter

I samtliga intervjuer berättar informanterna på både liknande men också skilda sätt om hur införandet av säkerhetszoner inte motsvarar vad poliserna behöver i form av verktyg. Istället verkar det som att polisen har tillräckliga befogenheter för att visitera människor i dagsläget. Malte beskriver till exempel att han anser att polisen idag får göra det som en säkerhetszon kommer att innebära, med skillnaden att det krävs en misstanke för ett lagligt ingripande idag. Vidare beskriver han;

Så jag tycker absolut att vi har alla befogenheter vi behöver, om vi kan motivera det. Och jag tycker egentligen att det är ett krav att vi måste kunna motivera vad vi gör så att jag tycker absolut att vi har det vi behöver.

Han upplever alltså att dagens befogenheter är tillräckliga i den mån de kan motivera ett ingripande, vilket alltid borde vara en utgångspunkt. Thomas resonerar på ett liknande sätt men vidareutvecklar det något;

Men det krävs inte så mycket. [...] om jag träffar på någon som jag vet ingår i någon form av gruppering och om jag uppfattar honom på ett visst sätt, att han är undvikande, jag tror att han eventuellt kan ha vapen på sig, så, alltså det krävs inte så mycket för att du ska genomföra en visitation för att eftersöka vapen. Så jag ser inte riktigt vad som är skillnaden eller vad som är hela grejen.

Thomas menar därmed att det inte heller krävs speciellt mycket för att motivera ett genomförande av en visitation i dagsläget och att han därmed inte ser syftet med införandet av säkerhetszoner. Simon menar i likhet med de redan nämnda att han aldrig varit med om att polisen inte har kunnat kontrollera någon som de har velat kontrollera vilket också tyder på att behovet av lagstiftningen inte finns. Johan menar vidare att det finns flera andra lagstöd som polisen kan använda sig av om de vill visitera någon, han ser därför inget som hindrar honom i dagsläget. Informanternas resonemang tyder på att det finns en diskrepans mellan vad som lagstiftas och vad polisen anser att de egentligen behöver. Det kan därmed ses som en form av motstånd som skulle kunna förklaras av Lipskys (2010) teori kring gräsrotsbyråkrater. Han menar att det är vanligt förekommande att tjänstemän och deras överordnade inte delar samma perspektiv och preferenser. Eftersom en sådan diskrepans finns är det också förekommande att gräsrotsbyråkrater inte sympatiserar med ledningens målsättningar vilket i detta fall är lagen om säkerhetszoner. Poliserna i denna studie representerar därmed typiska gräsrotsbyråkrater i Lipskys (2010) mening, vars erfarenheter och berättelser vittnar om andra behov och prioriteringar.

När poliserna resonerar kring att de nuvarande befogenheterna är tillräckliga diskuterar också majoriteten av informanterna de nuvarande polislagarna 19 och 20. Thomas, Amir och Simon beskriver att polislagen 19 andra punkten ger möjlighet för polisen att söka efter vapen och att polislagen 20 a ger möjlighet att stanna fordon. De beskriver vidare att de alltså redan kan visitera människor och stanna bilar som de finner intressanta. Andreas menar däremot att just dessa lagar borde uppdateras eftersom befintlig lagstiftning är omodern i förhållande till dagens samhällsklimat och brottslighet.

[...] Vi kan ju söka igenom personer enligt polislag 20 a och polislag 19. Det gör vi ganska ofta, men lagstiftningen har ju inte hängt med syftet som vi gör det för kontra hur det var från början. För från början var det för ungdomsbrottslighet, men nu

använder vi det för att söka igenom kriminella och leta vapen och andra farliga föremål. Så jag tror att dom lagarna hade behövts uppdateras primärt, istället för att införa skydds-zoner eller vad det heter..säkerhetszoner.

Även Johan berättar att han tycker att lagstiftningen i fråga bör ses över, eftersom den är så gammal. Han berättar om det på liknande sätt, genom att beskriva att lagen formulerades mot bakgrund av en annan typ av kriminalitet “ [...] mer förr och det var mot fotbollshuliganer eller när man skulle mötas i grupp och slåss, 20-30 pers”. En förändring av lagstiftningen skulle därför kunna förhindra betydligt mer brott. Detta skulle kunna ses som ett symptom på den diskrepans som beskrevs ovan eftersom avståndet parterna emellan leder till att lagstiftningen inte hänger med. Både Simon och Johan poängterar därmed att inte alla använder den nuvarande lagstiftningen på rätt sätt och att den till följd av bristande överensstämmelse blir svår att tillämpa. Det är däremot inte alla informanter som för resonemang kring lagstiftningens omodernitet vilket skulle kunna tolkas som att inte alla har uppmärksammat det. Men med tanke på att poliserna är aningen oeniga i huruvida polislagen kan och bör tillämpas, finns en risk att den inte används på samma sätt av alla.

Trots varierande syn på nuvarande lagstiftning är samtliga intervjupersoner överens om att införandet av säkerhetszoner inte är det som behövs för att lösa de problem som samhället står inför. Huruvida lagen om säkerhetszoner kommer att användas är också helt beroende av polisernas tillämpning av den. Simon berättar exempelvis;

[...] Alltså, för att någonstans har jag lite svårt att bara generellt börja visitera folk. Alltså, någonstans måste jag ju bygga upp en misstanke. Så därför, alltså jag tror faktiskt inte att Malmöpolisen kommer att arbeta jätteannorlunda. Nej, jag tror faktiskt inte det.

Han menar alltså att det vore onaturligt att bara börja visitera människor utan att en misstanke om brott har byggts upp. Resonemanget visar också på att det i slutändan är poliserna själva som beslutar om hur de väljer att arbeta. Johan beskriver det på liknande sätt genom att säga att han inte kommer ändra sitt arbetssätt så mycket. Han kommer fortsätta som vanligt eftersom han hellre bygger upp en misstanke innan han visiterar någon då det motsatta skulle kunna skapa otrygghet. Johan betonar också att; “[...] Bara för att vi har lagen betyder det ju inte att vi kommer göra det aktivt eller att vi faktiskt kommer få säkerhetszoner, att vi ens

behöver det”. Det är alltså ingen självklarhet att säkerhetszoner kommer att användas av polisen, även om lagen har trätt i kraft. Bland dessa resonemang blir alltså polisens diskretion framträdande, något som Lipsky (2010) menar är kännetecknande för gräsrotsbyråkrater. En hög diskretion skapar stor handlingsfrihet vilket i sin tur gör poliserna till nyckelaktörer vid den faktiska tillämpningen av den politik som implementeras. Lipsky (2010) menar att man kan förvänta sig bristande efterlevnad i de fall där intressena hos lägre respektive högre nivåer skiljer sig, vilket alltså visar sig genom ovanstående polisens resonemang där vissa inte är villiga att förändra sitt arbetssätt. Tidigare forskning visar också att polisens olika egenskaper kan påverka deras benägenhet att använda särskilda metoder och tillvägagångssätt (Tillyer et al 2019:745). Faktorer såsom kön, etnicitet och år i tjänst hade påverkan på huruvida skilda poliser arbetade, vilket indikerar att poliser potentiellt kommer att arbeta på olika sätt även till följd av sådana anledningar.

6.1.2 Kritik mot ledningen och regeringen

Samtliga informanter uttrycker också någon form av kritik mot antingen ledningen, regeringen eller både och vid samtalen om säkerhetszoner. Både Thomas och Simon uttrycker exempelvis att lagförslaget är populistiskt eftersom det inte fyller någon funktion för polisen. Thomas menar vidare att ett förslag av denna sort låter fint på pappret men att det i verkligheten är mycket mer komplext än så och att polisen därför inte kan arbeta gentemot gängkriminaliteten själva. Istället behöver hela samhället hjälpas åt. Andreas uttrycker liknande resonemang;

Men det är tråkigt på ett sätt också, att den här lagstiftningen hör ju ihop lite med det som regeringen håller på ganska mycket med nu också. Som är just det här att mycket är invandrarnas fel [...]

Polisernas redogörelser ger därför sken av att ledning och regering förenklar de problem som samhället och polisen står inför. Flera av informanterna uttrycker också en uppgivenhet när det kommer till de beslut som tas. Malte beskriver det som att polisen inte har så mycket att säga till om när det kommer så högt uppifrån och att de därför bara får gilla läget och köra. Johan beskriver det på liknande sätt;

Det är en kämpande grej vi har varje dag, med allt, finns jättemycket grejer som ledning är såhär, det här blir jättebra, nu gör vi såhär medan vi som jobbar med det känner nej det här är inte alls bra.

Att poliser uttrycker frustration över att inte känna sig hörda är emellertid inget nytt fenomen, utan är något som har uppmärksammats även tidigare. Görtz (2015) har exempelvis också sett att det finns vissa spänningar mellan ledningen och poliser lägre ner i hierarkin. Han menar att det verkar finnas ett avstånd mellan parterna som i sin tur banar väg för bristande förståelse för det arbete som poliser på lägre nivåer utför. Utifrån informanternas berättelser verkar det som att just detta har skett vid förberedelserna för lagen om säkerhetszoner. Polismyndigheten har i sitt remissvar (Dnr A726.810/2023) till propositionen (2023/24:84) valt att tillstyrka förslaget eftersom de anser att dagens befogenheter i viss mån inte är tillräckliga för att kunna förhindra och förebygga våldsbrottslighet. Men informanterna som arbetar på lägre nivåer inom myndigheten ser det alltså inte på samma sätt. Detta skulle kunna ses som problematiskt då det är poliserna som på uppdrag av regeringen levererar den politik som riksdagen beslutar om (Lipsky 2010). Tillämpningen av politiken får sedermera stor inverkan på medborgare eftersom det i vissa fall kan påverka deras livschanser (Ibid). Det är därför angeläget att den lagstiftning som införs är proportionerlig, något som gräsrotsbyråkrater bör vara med och bedöma enligt både Lipsky (2010) och våra informanter.

Johan beskriver att problemet med att poliser inte känner sig hörda dels härstammar från polismyndighetens omorganisation från 2015. Han problematiserar hierarkin i organisationen på följande sätt;

[...] Då är problemet att jag är ju här nere, sen har jag en chef, sen har jag en chef och sen så är det LPO-chefen och sen har han en chef som är i PO nord, sen har han en chef som är i Region Stockholm, det är så många led och jag är en sån liten del av det. Och sen när man kommer upp till nationell nivå, då blir det helt plötslig politik egentligen. Så då är det egentligen, vad jag säger spelar ingen roll för det har att göra med politiken och väljarna där.

På detta sätt beskriver Johan hur organisationen skapar bristande förutsättningar till välgrundade beslut. Han beskriver det också som att han befinner sig på en nivå där han är en väldigt liten del av hela polismyndigheten, och att det sedan på nationell nivå ändå blir en

fråga om politik. Genom flera informanter kan vi alltså se att en kritik riktas mot hur beslut tas, eftersom dem som ska komma att implementera besluten inte får vara med och säga sitt. Stefan Holgersson (2015) visade genom sitt bidrag hur detta avstånd skapar en problematik där ledningens förslag och beslut ofta blir kritiserade av poliser på lägre nivå. Lipsky (2010) menar i sin tur att det är angeläget att inkludera gräsrotsbyråkrater och deras intressen för att undvika missnöje till följd av bristande lyhörddhet. På så sätt kan man också förhindra och förutsäga en eventuell diskrepans mellan policy och faktisk tillämpning av den (Ibid). Malte framför exempelvis att anonyma vittnen är något som polisen har efterfrågat i flera år och som hade underlättat för människor att våga vittna mot gängkriminella. Han menar att en sådan lagstiftning hade gjort större skillnad än denna. Simon berättar även att han tycker att det brottsförebyggande arbetet inte endast borde vara en uppgift för polisen. Istället borde pengar läggas på skolor, förskolor och socialtjänsten eftersom det kan stärka samhällets kapacitet till att agera som ett skyddsnet. Informanterna framför alltså flera andra förslag på åtgärder som de tror hade kunnat vara behjälpliga i kampen mot gängkriminaliteten. Med utgångspunkt ur Lipsky (2010), Görtz (2015) och Holgersson (2015) finns det anledning att ta dessa perspektiv i beaktning för att lyckas undvika missnöje.

6.2 Påverkan på samhälle och individ

Samtliga informanter påtalar att de ser vissa risker med införandet av säkerhetszoner. Thomas menar att lagstiftningen kan komma att skapa motsättningar mellan polisen och människor som vistas och bor i de områden där zonerna kommer att placeras. Han menar också att en visitation kan vara mycket kränkande för en individ och att det är problematiskt att polisen nu får befogenheter att visitera alla i ett avgränsat område. Majoriteten av informanterna resonerar om konsekvenserna av att säkerhetszoner förmodligen kommer att placeras i särskilda områden med låg socioekonomisk prägel. Malte berättar;

Problemet är också att jag tror ju att dem här visitationszonerna inte kommer hamna i Kullavik eller Hovås, de kommer hamna där det är utländsk bakgrund till mestadels [...] Och det blir ju också en litet slag på käften till dem, för att många av dem har kommit hit, föräldrarna har kanske flytt hit och så blir det ändå att dem aldrig riktigt kommer in i samhället för att dem ska alltid kontrolleras [...] Så jag tror också att det kan bli den problematiken att dem känner att det är lite orättvist i den aspekten för

dem bor ju där dem bor. Svårt att få lägenheter och skit i stan så det blir ju ett till slag i ansiktet för dem.

Även Andreas för resonemang kring att zonerna sannolikt inte kommer placeras i områden där den svenska medel- och överklassen bor, istället kommer de att placeras i de socioekonomiskt utsatta områdena där våldsbrotten begås. Vidare berättar han att det är en väldigt liten andel människor som utför våldsbrott i jämförelse med den totala andelen människor som bor där, men att det till följd av lagstiftningens utformning ändå kommer riktas mot en hel grupp människor. Han menar därför att det känns som att fler kommer drabbas än vad som är tänkt. Deras resonemang vittnar därför om att lagen skulle kunna leda till vad Reiner (2010) kallar för institutionaliserad diskriminering. Om ett område blir klassat som en säkerhetszon kommer området att underkastas intensiv övervakning av polis och därmed påverka hela området, inte bara de som är kriminella (Ibid). Det kommer också öka risken för att många människor inom det avgränsade området blir visiterade och misstänkliggörs, även dem som inte har gjort sig skyldiga till något. Andreas illustrerar att det kan vara svårt att undvika detta; "Jag har svårt att se att man, att det går att undvika diskrimineringen för lagstiftningen är ju diskriminerande". Enligt Reiner (2010) skulle detta kunna riskera att leda till att polismyndigheten förlorar sin legitimitet. Den institutionellt diskriminerande karaktären riskerar också att leda till diskriminering trots att polisen inte har någon intention till detta, vilket avslöjar dess strukturella grund som Andreas också påtalar (Ibid).

Vidare, problematiserar samtliga informanter vilka som kommer att visiteras inom zonerna, en fråga som blir angelägen då det inte kommer att krävas en konkret misstanke. Malte säger att han inte ser några problem med att de som är kriminella blir visiterade flertalet gånger under en kväll, däremot menar han att det finns en problematik i att yngre personer sannolikt kommer att visiteras. Han beskriver att det finns trender som gör att det är populärt att klä sig som rapparna och att ungdomar därför klär sig i exempelvis haglöfs-jackor och gucci-kepsar. Det gör i sin tur att många ser likadana ut. Även Andreas framför ett liknande resonemang;

Sen är det klart att det finns en stereotyp och personer som begår grova brott ser ut på ett visst sätt och klär sig på ett visst sätt, det kommer en kultur med hela det här. Men vi kan också se att det har blivit ganska populärt att klä sig på detta sättet, med musik och allt möjligt.

Han problematiserar däremot vikten av att polisen inte ska generalisera en grupp individer. Informanternas resonemang kan trots det tolkas som att det finns en oro för att det skulle kunna ske. Sådana resonemang vittnar om att avvikelser inte endast kan definieras som överträdelser av explicita regler utan att det också finns situationer där avvikelser är ett resultat av en social konstruktion (Becker 2006). Becker (2006) beskriver att aspekter såsom en individs sociala status och sociala bakgrund kan påverka vilka regler som tillämpas av exempelvis polisen. Han framför också att studier har visat att individens socioekonomiska status och etniska tillhörighet kan påverka hur rättssystemet fungerar. Bara genom att tillhöra en viss social grupp och ha vissa tillhörande attribut, skulle alltså individen kunna riskera att bli etiketterad som avvikande av både samhället och rättsväsendet trots att inga regler egentligen har brutits mot. Malte beskriver vidare;

Och det tror jag är det svåra, man kommer gå till den unga grabben, göra någon visitation, och är dem ensamma brukar det gå ganska lätt för då vill dem bara få det gjort, är dem med vännerna så tuffar dem till sig. Och gör man det för många gånger på någon som inte har med det att göra så byggs en irritation som sedan... Då har dem något att förknippa sig med dem andra som är kriminella, att, vi gillar inte polisen heller. Det kan bli lättare att prata över dem till deras sida.

Om polisen därmed visiterar unga individer flera gånger utan att de har med saken att göra, menar Malte att en irritation kan byggas upp som sedan riskerar att leda till att samma individer väljer att förknippa sig med de kriminella till följd av en delad frustration. Det skulle därför kunna leda till att dessa individer utvecklar en identitet som går i linje med hur de blir sedda av polisen. Murphy (2021) menar att myndighetsutövande kan vara ett kritiskt inslag hos en människa eftersom myndigheten förmedlar symbolisk information om individens identitet, tillhörighet och position i samhället. I de fall då en person inte känner sig rättvist behandlad kan behandlingen därmed uppfattas som en spegling av myndighetens syn på individen i fråga. På så sätt kan myndighetsutövande få konsekvenser på en individs identitetsbildning och vilja att integreras i samhället. Även Sarrikonomäki et al (2021) har kommit fram till ett liknande resultat och visat att en eventuell stämpling som kriminell till följd av riktad polisverksamhet, kan fungera som en drivkraft till att utföra vissa handlingar för att leva upp till de stereotyper som har utvecklats runt personen. Utvecklandet av frustration som svar på upplevd orättvisa är därmed något som bör tas på allvar vid beaktande av ovanstående diskussion.

Tyler (2007) menar också att människor har visat sig vara speciellt känsliga för orättvist beteende från polisens sida och att det därför riskerar att leda till negativa reaktioner i högre utsträckning. Reiner (2010) har i sin tur visat att en ökad frustration från medborgarnas sida tenderar att leda till hårdare framtoning från polisen. Ökad frustration från båda håll skulle därför kunna skapa en ond cirkel i interaktionen mellan polis och medborgare (Ibid). Även Andreas menar att människor som blir underkastade flera visitationer under kort tid kan komma att utveckla en större frustration gentemot polisen. Han menar att det kan få konsekvenser för Polismyndigheten och Sverige på lång sikt.

Majoriteten av informanterna menar att säkerhetszoner framförallt kommer att påverka människor med utländsk bakgrund till följd av att zonerna kommer att placeras i socioekonomiskt utsatta områden. Thomas menar att detta kan komma att skapa motsättningar mellan människor med utländsk bakgrund och etniskt svenskar. Han berättar också utifrån sitt egna perspektiv;

Och jag kan säga som pappa, som polis och som någon som har utländsk bakgrund, jag skulle inte vilja att någon visiterar min son som är 12 eller 13 år gammal och ser ut på ett visst sätt. Bara för att han ser utländsk ut eller bara för att han befinner sig i ett område eller har gucci-keps eller, nu har inte min son det men ja, jag bara ger ett exempel. Jag hade inte tyckt att det hade varit speciellt trevligt, jag kan ju tycka att det är väldigt kränkande. Eftersom min grabb, har ju aldrig haft med polisen att göra och pluggar, är duktig och ja.

Thomas beskriver alltså att han känner sig bekymrad över att exempelvis hans son skulle kunna bli visiterad till följd av hans utseende och att det skulle vara mycket kränkande. Han beskriver på så sätt att kategorisk diskriminering som Reiner (2010) skriver om, där vissa individer inom en viss kategori behandlas annorlunda än andra grupper, potentiellt skulle kunna bli en följd av införandet av säkerhetszoner. Reiner (2010) menar därtill att stop and search tenderar att påverka unga etniska minoriteter i högre utsträckning till följd av att de spenderar mer tid på offentliga platser och därmed blir mer exponerade för polisen. Lärdomar från USA visar också att det finns faktorer som kan påverka polisens subjektiva bedömning och att etnicitet och kön är exempel på sådana (Avdija 2013:33). Även Tillyer et al (2023) har visat att stop and frisk tillämpas ojämnt av poliser vid jämförelse mellan etniska grupper. Det

finns alltså flera internationella exempel som bekräftar den oro som Thomas förmedlar. Malte berättar utifrån sina egna personliga erfarenheter att han blivit stannad av polisen några gånger när han var yngre;

Men jag har också blivit stannad några gånger av polisen innan när jag var yngre för att jag går hem från fotbollen i mjukis och hoodie. Jag vet själv, själva tanken av det, jag tycker inte det är jättekul [...].

Han berättar vidare att han inte hade velat gå ut och spela fotboll med sina kompisar om han hade blivit stannad flera gånger på väg dit och tillbaka, han hade inte orkat ta den risken. Maltes reflektion indikerar att säkerhetszoner och höga nivåer av visiteringar på så sätt kan leda till att människor distanserar sig från samhället till följd av de risker som finns (Murphy 2021:25). Flertalet av poliserna påpekar emellertid att det inte är en helt okomplicerad fråga eftersom kriminaliteten inte är jämnt fördelad över befolkningen. Simon berättar exempelvis att han en gång fick frågan av en 30-årig lärarinna om varför dem inte stoppar henne lika mycket som dem stoppar killarna i klassen;

Det säger lite sig själv. Statistiskt sett så är det inte tjejer i 30-årsåldern i ett område som begår rån, har narkotika på sig eller misshandlar folk. Det är ju yngre killar. Sen om de är svenskar eller utlänningar det är skit samma. Men yngre killar är ju statistiskt sett mest de som hittar på skit. Så att det kommer ju till att bli yngre killar. Alltså killar mellan 15 och 35. Det är ju de som kommer till att ryka först.

Han menar också att kläder och attribut samt tid, plats och omständigheter är saker som polisen tar i beaktning när de fattar misstanke om någon. Det finns alltså mycket som polisen baserar sin misstanke på, något som kan ses som oundvikligt eftersom ett beslut om en visitation utgår från polisens subjektiva bedömning. Det kan däremot få konsekvenser för dem som har vissa karaktärsdrag som liknar de som statistiskt sett ägnar sig åt brottslig verksamhet. Reiner (2010) kallar detta för statistisk diskriminering vilket är något som skulle kunna drabba oskyldiga människor som befinner sig i en zon. Även Tillyer et al (2023:1776) illustrerar ett liknande exempel i sin studie, då latinamerikaner är en grupp som polisen interagerar mycket med. Han beskriver att det främst sker till följd av stereotyper och fördomar, men att en sådan hög frekvens av interaktioner inte nödvändigtvis behöver betyda att gruppen ägnar sig åt mer kriminalitet än någon annan grupp.

6.3 Påverkan på polisen

Under detta avsnitt behandlas empirisk data gällande vikten av polisens metoder och strategier samt vilken användbarhet som lagen har enligt informanterna.

6.3.1 Vikten av metoder och strategier

När informanterna resonerar om införandet av säkerhetszoner diskuterar de betydelsen av relevanta metoder och strategier där särskilt kommunikation och respektfulla tillvägagångssätt centreras. Amir, Johan och Simon betonar vikten av att polisen tydliggör syftet bakom visitationer och att det är viktigt som polis att behandla individer med respekt för att dels underlätta samarbete men även för att stärka förtroendet för polisen. Simon uttrycker sig som följande;

Ja, men att man gör det så trevligt som möjligt för en individ. Man behöver inte göra det så att det blir ett offentligt spöstraff på torget [...] vi kan ju som poliser underlätta ganska mycket för dem och vi vinner extremt mycket på det. Liksom, det är okej att du har luvan uppe så att folk inte ser vem du är, det är enkla saker.

Resonemangen går i linje med vad Tyler (2007) har kommit fram till i sitt teoretiska perspektiv. Han argumenterar för att fyra principer ökar sannolikheten för att människor ska komma att uppfatta procedurer som rättvisa; inflytande, neutralitet, respekt och tillit. Dessa principer kan vara svårtolkade eftersom det är breda begrepp som kan ses som idealtyper. Det finns därför alltid en svårighet i att översätta dem till verkligheten som är betydligt mer varierande. Genom ovanstående resonemang menar informanten alltså att polisen bör fundera över de tillvägagångssätt som används eftersom det kan få inverkan på personen i fråga. Om polisen agerar respektfullt gentemot personen genom att exempelvis godkänna att en person har luvan uppe, kan förtroendet för polisen öka. Tyler (2007) menar även att myndigheter inom rättsväsendet skickar ut viktiga signaler kring individens status och värde i samhället. Bemötandets art är därav av stor betydelse då det kan signalera huruvida individen är skyddad av lagen eller inte. Genom att se till den specifika situationen och ta hänsyn till individen kan alltså exempelvis en visitation inte uppfattas som lika kränkande.

Samtliga informanter menar vidare att det är av stor vikt att informera människor i de områden där en säkerhetszon ska komma att upprättas. Thomas berättar att han tycker att polisen borde genomföra informationskampanjer i dessa områden och att det i samband med sådana är viktigt att kunna informera på olika språk så att människor förstår hur polisen

arbetar med säkerhetszoner. Han menar även att det är viktigt att involvera föräldrar eftersom deras attityder ofta speglas gentemot barnet. Både Amir och Johan berättar även att det nästan alltid hjälper om polisen förklarar varför de ska genomföra exempelvis en visitation. De flesta förstår då att polisen bara gör sitt jobb vilket i sin tur underlättar situationen. Tyler (2007) menar i likhet med informanterna att det är viktigt med kommunikation då det kan signalera att tjänstemän är neutrala i sitt beslutsfattande. Genom att förklara för människor hur lagen om säkerhetszoner kommer att tillämpas är chansen större att människor kommer uppfatta lagstiftningen som legitim (Ibid). Tyler (2007) menar också att ett sådant tillvägagångssätt kan stärka relationsbandet mellan medborgarna och polisen vilket i sin tur skulle kunna öka förtroendet för polismyndigheten. Även Saarikkonomäki (2021) har visat att polisens kommunikativa tillvägagångssätt är avgörande för huruvida människor känner sig misstänkta eller skyddade. Informanternas diskussion kring vikten av kommunikation är således något som potentiellt kommer att vara gynnsamt i deras arbete, åtminstone med utgångspunkt ur Tyler (2007) och Saarikkonomäki (2021).

Trots att det alltså finns forskare såsom Saarikkonomäki et al (2021) och Tyler (2007) som menar att metoder och tillvägagångssätt är avgörande för hur människor kommer att uppfatta utfallet, så finns också forskning som visar att polisens avsikter inte alltid uppfattas på motsvarande sätt av mottagarna. Kammersgaards (2023) studie visade att vissa ungdomar i danska ghetton uppfattade polisen på skilda sätt, trots att polisen hade goda intentioner. Det finns därför en risk att människor uppfattar polisen på motsatt sätt trots att polisen använder sig av metoder och strategier med god avsikt. Studien skildrar på så sätt komplexiteten som återfinns i relationen mellan medborgare och polisen. Malte berättar att det finns många som inte accepterar polisen och att det egentligen är det enda som polisen kan begära, att de ska respektera deras arbete. Andreas menar också att det är förekommande att människor väljer att inte lyssna på polisen om de känner sig diskriminerade. Det finns alltså en risk att människor inte låter sig påverkas av polisens försök till exempelvis bättre kommunikation. Det tyder på att det kan finns undantag där polisen i praktiken inte har möjlighet att förändra dynamiken i relationen mellan polisen och medborgarna.

Till sist påtalar samtliga informanter att det också kommer att vara viktigt att utvärdera lagstiftningen för att få en uppfattning om vad som fungerar och inte. Alla informanter framför att man bör föra statistik kring hur mycket vapen och andra farliga föremål som hittas. Andreas menar emellertid att det kan vara svårt att tolka sådan statistik eftersom exempelvis få fynd kan bero på flera saker såsom att människor inte har föremålen på sig

eller att huvudpersonerna undviker vägen genom zonen. Samtliga informanter nämner också att det kommer att vara av stor vikt att prata med de människor som påverkas av zonerna. Malte säger; “Sen tror jag att det är mycket att prata med dem som bor där, hur känns det för dem, för det är ändå deras vardag där i deras liv”. Att skapa lyhördhet inför medborgarna är också något som Tyler (2007) menar är viktigt, då inflytande skapar möjlighet för människor att berätta sin sida av saken. Han har visat att inflytande kan ha positiv effekt på individens upplevelse av myndigheten oavsett om resultatet blir till deras fördel eller inte. Det ska därför ses som positivt att samtliga informanter har lyft denna aspekt då det troligtvis också kommer att speglas i deras interaktioner med människor.

6.3.2 Lagens användbarhet för polisen

I intervjuerna finns även vissa positiva aspekter som informanterna lyfter fram. Flera informanter berättar exempelvis att polisen kan hamna i gråzoner när de försöker navigera i lagtolkning och den faktiska tillämpningen av den. Simon menar att man kan arbeta effektivt i en sådan gråzon om man har god kännedom och kunskap om lagstiftningen. Malte menar emellertid att även om befogenheterna idag är tillräckliga för att utföra visitationer så kan införandet av den nya lagstiftningen underlätta för polisen i en sådan situation.

Sen jobbar polisen väldigt mycket i gråzoner [...] jag tror att visitationszoner kanske gör det, alltså det är enklare för oss att göra det och att inte behöva gå in i gråzonen. Så det är väl positivt i den aspekten också skulle jag säga.

Han syftar alltså på att man med hjälp av införandet av säkerhetszoner kommer få ytterligare lagstöd att luta sig mot och därmed inte behöva gå in i gråzonen på samma sätt. Amir poängterar även att lagen kan underlätta vid situationer där beslut om visitationer ifrågasätts eftersom man kan peka på att polisen har rätt att visitera vem som helst om de befinner sig i en säkerhetszon. Han resonerar alltså kring hur det eventuellt kommer bli enklare för polisen att motivera en visitation just för att en förklaring inte längre behövs. Vid applicering av Tylers (2007) perspektiv skulle ett sådant exempel på öppenhet kring lagens innebörd kunna leda till ett lyckat utfall för båda parter. Men det skulle potentiellt också kunna skapa svårigheter för polisen då en sådan förklaring inte skulle bedömas som legitim av alla människor. Det skulle till exempel kunna uppfattas som oneutralt i Tylers (2007) mening eftersom säkerhetszoner, som nämnt i avsnitt 6.2, potentiellt kommer hamna i områden med

låg socioekonomisk prägel. Det finns därmed en risk att det skulle kunna upplevas som att polisen hanterar särskilda områden, grupper eller individer olika trots att vissa områden är mer eller mindre brottsutsatta (Ibid).

Informanterna diskuterar också huruvida zonerna kommer ha brottsförebyggande effekt, i vilka svaren delvis skiljer sig åt. Amir reflekterar kring att ju mer man visiterar, desto mer saker borde man hitta, medan Johan påpekar att även om det kan finnas möjlighet att hitta fler vapen, sprängmedel och narkotika, är det som att "leta efter en nål i en höstack". Flera av informanterna delar Johans åsikt och diskuterar även att kriminaliteten i ett område kommer att flyttas om en säkerhetszon införs där. De menar framförallt att kriminella individer inte kommer att befinna sig i en säkerhetszon med olagliga föremål, vilket istället gör att den kriminella aktiviteten kommer att förflyttas bort från zonen. Vad detta får för konsekvenser är informanterna däremot inte helt överens om. Vissa menar på att en förflyttning eventuellt kan vara brottsförebyggande i den bemärkelsen att brottsligheten minskar i ett område där en zon föreligger och att det på så sätt blir tryggare för dem som bor där. Malte menar däremot att en förflyttning av brottsligheten inte är synonymt med att den försvinner.

[...] sätter man en i Angered men inte i Olskroken, så kommer det egentligen bara göra att dem flyttar sig till Olskroken och hänger där. Då blir absolut Angered jättebra vilket vi har problem med idag och Olskroken har vi inga problem med och då kan det bli sådana skiftningar.

Det tyder på att den brottsförebyggande aspekten kan ses ur olika vinklar. Informanterna resonerar även om andra eventuella positiva aspekter såsom Simon som menar att lagen eventuellt kan göra det enklare att bygga upp en misstanke mot tjejer, något han tycker kan vara svårt idag. Även Johan menar på att lagen kan komma att föra med sig positiva effekter. Han menar att det eventuellt skulle kunna bli enklare att identifiera så kallade "gröna människor", vilket han definierar som människor som aldrig blivit straffade och inte har någon tidigare koppling till kriminalitet, men som arbetar åt kriminella nätverk. Informanterna argumenterar däremot samtidigt för att det är osannolikt att de brottsförebyggande effekterna blir stora, då resurserna inom polisen är bristfälliga.

7. Slutdiskussion

Denna studie har syftat till att belysa vilka fördelar respektive nackdelar som svenska poliser i Malmö, Göteborg och Stockholm ser i införandet av säkerhetszoner. Studien ämnade också att ta reda på hur poliserna ser på lagstiftningens relevans i förhållande till vad de anser sig behöva i sitt arbete samt hur de reflekterar över sin roll som nyckelaktörer i tillämpningen av lagstiftningen. Den övergripande sociologiskt analytiska frågeställningen sökte vidare svar på hur införandet av säkerhetszoner kan bidra till att situationen i Sverige förvärras.

Frågeställningarna ansågs aktuella till följd av den bristande kunskapen som finns om metoden i nordisk kontext och motiverades också av det faktum att införandet av säkerhetszoner har varit ett mycket omdebatterat lagförslag i Sverige. Det var därför intressant att undersöka polisens perspektiv i Malmö, Göteborg och Stockholm.

Intervjuerna gjordes löpande under en pågående lagstiftningsprocess, vilket resulterade i att informanterna intervjuades både innan och efter att propositionen hade röstats igenom i riksdagen. Till följd av den kvalitativa metodens brist vad gäller generalisering vill vi betona att vi bara kan förmedla våra informanternas syn på lagstiftningen. Vi anser däremot att resultatet trots det har gett värdefulla perspektiv och att informanternas till synes liknande resonemang kan vittna om att det finns fler som delar deras perspektiv.

Gällande frågeställningen om lagstiftningens relevans i förhållande till polisens faktiska behov, uppdagades ett motstånd. Samtliga av studiens informanter beskrev att säkerhetszoner inte motsvarar vad polisen behöver i form av verktyg. De för fram resonemang såsom att genomförandet av visitationer inte ses som ett problem för polisen eftersom det i dagsläget inte krävs speciellt mycket för att bygga upp en misstanke som grund. Informanterna ifrågasätter vidare att den nya lagstiftningen inte kommer att kräva upprättande av konkret misstanke, då en sådan befogenhet skulle kunna missbrukas. Detta kan emellertid sättas i kontrast till vad som framkom i utredningen (Ds 2023:31) till förslaget då utredningen gjorde bedömningen att befogenheter i vissa fall saknas. Det finns däremot också resonemang som tyder på att införandet av säkerhetszoner kan komma att underlätta för polisen eftersom de då inte behöver arbeta i gråzoner. Samtliga informanter har däremot betonat att de i huvudsak ser lagstiftningen som ovälkommen, vilket innebär att studien har identifierat en diskrepans mellan vad som lagstiftas och vad polisen egentligen anser sig behöva. Vissa menar istället exempelvis att polislagen 19 och 20 är omodern i förhållande till dagens samhälle och att den

därför bör uppdateras i första hand. Med hjälp av Lipsky (2010) har studien kunnat visa att poliserna kan ses som gräsrotsbyråkrater vars intressen skiljer sig från deras överordnade.

Gällande frågeställningen angående polisens syn på deras roll som nyckelaktörer uttrycker informanterna att de inte känner sig hörda i ett sammanhang där polisen är de som ska tillämpa lagstiftningen. Det finns också informanter som menar att ledning och regering förenklar de problem som samhället står inför. Avståndet parterna emellan blir framträdande då polismyndigheten i sitt remissvar till propositionen har tillstyrkt förslaget, samtidigt som studiens informanter alltså inte håller med. Vissa informanter menar exempelvis att polisen inte har så mycket att säga till om när det kommer så långt uppifrån till följd av den hierarkiska organisationsstrukturen inom myndigheten. Väl på nationell nivå blir det sedermera en fråga om politik. Studien har därmed visat att det finns en viss frustration som upplevs resultera i bristande förståelse mellan poliser och de som befinner sig på ledningsnivå. Vissa informanter menar också att de inte känner sig villiga att förändra sitt arbetssätt avsevärt, exempelvis med bakgrund av att det känns onaturligt att visitera vem som helst. På så sätt blir polisens diskretion framträdande, något som Lipsky (2010) menar är kännetecknande för gräsrotsbyråkrater. Genom Lipsky och informanternas resonemang kan vi därför också förklara hur bristande efterlevnad av lagstiftningen kan bli en sannolik konsekvens av otillräcklig lyhördhet inför gräsrotsbyråkrater.

Som vi tidigare har antytt är lagförslaget vidare omdiskuterat vilket också är något som speglas i polisernas resonemang kring vilka fördelar respektive nackdelar de ser med införandet. Majoriteten av informanterna framför lagstiftningens institutionellt diskriminerande karaktär då zonerna förmodligen inte kommer placeras i välbärgade områden, utan istället i områden med låg socioekonomisk prägel. Lagstiftningens utformning resulterar därför i att dess tillämpning kan komma att rikta sig till vissa typer av områden och därmed vissa typer av människor. Det skulle kunna leda till att polismyndigheten förlorar sin legitimitet eftersom människor inte känner att lagstiftningen är rättvis, med utgångspunkt ur Reiner (2010). De framför också att lagstiftningen kan komma att leda till kategorisk diskriminering och betonar särskilt konsekvenserna av att oskyldiga människor kan komma att påverkas. Detta eftersom människor inom zonen riskerar att misstänkliggöras och visiteras på felaktiga grunder, något som vittnar om avvikelens socialkonstruktionistiska karaktär som Becker (2006) framför. Informanterna menar också att visitationer som saknar grund kan leda till ökad frustration, vilket bland annat skulle kunna leda till att individens identitetsbildning

formas utifrån hur de tror att myndigheten ser på dem. Diskussionen gällande vem som blir visiterad har däremot visat sig vara en komplex fråga, inte minst för att attribut är en av sakerna poliser tar i beaktning vid upprättande av misstanke.

Vissa informanter framför också fördelar och menar som tidigare nämnt att lagstiftningen skulle kunna underlätta för polisen eftersom de får ännu ett lagstöd att luta sig emot. Det finns vidare vissa informanter som menar att säkerhetszoner kan ha brottsförebyggande effekt eftersom kriminaliteten potentiellt kommer att förflyttas bort från zonen. En minskning av brottsligheten i samband med hög polisiär närvaro skulle i sin tur kunna öka tryggheten i området. Det finns även informanter som menar att det skulle kunna bli lättare att bygga upp misstanke mot tjejer och så kallade "gröna människor". Det sistnämnda är i enlighet med vad utredningen (Ds 2023:31) framförde. Vidare resonerar poliserna om att deras tillvägagångssätt blir avgörande i deras försök att minska de negativa effekter som kan uppstå till följd av lagstiftningen. Genom att behandla individer med respekt och fokusera på att informera om vad polisens arbete innebär, skulle förtroendet för polisen kunna stärkas med utgångspunkt ur Tylers (2007) teori.

Informanterna framför alltså både fördelar och nackdelar, men genom intervjuerna betonar samtliga informanter att de negativa aspekterna är för stora trots att de kan identifiera vissa positiva aspekter. Även utredningen (Ds 2023:31) till lagförslaget framförde att risken för diskriminering och stigmatisering kan öka i och med införandet. De beskriver att i vilken mån det realiserar är beroende av hur polisen väljer att tillämpa lagtexten, något som alltså även poliserna i denna studie instämmer vid. Utredningens totala bedömning är däremot att fördelarna överväger nackdelarna och att säkerhetszoner därför bör införas, något som våra informanter alltså inte håller med om. Samtliga informanter har istället ställt sig kritiska till införandet av säkerhetszoner och utifrån deras resonemang kan det tolkas som att lagstiftningen skulle kunna bidra till en förvärrad situation i Sverige. Som diskuteras ovan skulle lagstiftningen alltså kunna leda till diskriminering och upplevd orättvisa. Ett sådant utfall riskerar i sin tur att leda till förlorad legitimitet för polismyndigheten och ett större avstånd mellan polis och medborgare till följd av exempelvis ökad frustration.

Avslutningsvis vill vi med anledning av studiens resultat betona att det finns goda skäl att inkludera vad poliser lägre ner i hierarkin tycker och tänker, eftersom det är dessa personer som ska komma att tillämpa lagtexten i praktiken. Poliserna i denna studie uttrycker ett

motstånd till lagstiftningen som på flera punkter skiljer sig från Polismyndighetens remissvar och regeringens proposition. Genom att lyssna in deras röster kan framtida lagstiftning få större genomslag i praktiken och bättre motsvara polisens behov i form av verktyg. Deras röster kan också bidra med perspektiv som kan förbättra förståelsen för hur införandet av säkerhetszoner kan komma att påverka samhället, vilket denna studie har förmedlat.

8. Reflektioner och framtida forskning

Denna studie genomfördes under en kort tidsperiod samt med begränsade resurser, vilket sannolikt har påverkat resultatet. Om vi hade haft en längre tidsram så hade vi kunnat göra ett större urval och på så sätt arbeta med bredare data. Trots detta har studien bidragit med nya insikter och perspektiv i en svensk kontext. För framtida forskning rekommenderar vi forskare att vidga vyerna och studera hur andra grupper i samhället resonerar kring införandet av säkerhetszoner. Studier hade också med fördel kunnat rikta in sig på att jämföra hur olika grupper i samhället ser på frågan för att på så sätt kunna skildra fler perspektiv i en och samma studie. Eftersom lagen nyligen trätt i kraft hade det också varit intressant att genomföra en liknande studie efter att säkerhetszoner har börjat användas. På så sätt hade man kunnat jämföra polisens synsätt innan och efter att lagstiftningen börjat tillämpas.

9. Källförteckning

Ahrne, G & Svensson, P. (2015) Att design ett kvalitativt forskningsprojekt. I: Ahrne, G & Svensson, P. (red) *Handbok i kvalitativa metoder*. Liber AB s. 17-31.

Avdija, A. S. (2014). Police Stop-and-Frisk Practices: An Examination of Factors That Affect Officers' Decisions to Initiate a Stop-and-Frisk Police Procedure. *International Journal of Police Science & Management*, 16 (Issue 1), 26–35.

https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&AuthType=ip,uid&db=edshol&AN=eds_hol.hein.journals.injposcim16.7&site=eds-live&scope=site

Becker, H. S (2006). *Utanför: avvikandets sociologi*. Lund: Arkiv förlag.

Brottsförebyggande rådet (2023). Barn och unga i kriminella nätverk. En studie av inträde, brott, villkor och utträde, Rapport 2023:13.

https://bra.se/download/18.5b53d7018b6ae31d242030/1705409912071/2023_13-Barn-och-unga-i-kriminella-natverk.pdf

Brottsförebyggande rådet (2020). Dödligt skjutvapenvåld i Sverige och andra europeiska länder - en jämförande studie av nivåer, trender och våldsmetoder, Rapport 2021:8.

https://bra.se/download/18.1f8c9903175f8b2aa70c9a1/1629181100220/2021_8_Dodligt_skjutvapenvald_i_Sverige_och_andra_europeiska_lander.pdf

Brottsförebyggande rådet (2020). Dödligt våld i den kriminella miljön 2005-2017, Rapport 2020:4.

https://bra.se/download/18.7d27ebd916ea64de5304ed97/1705333609111/2020_4_Dodligt_vald_i_den_kriminella_miljon.pdf

Brottsförebyggande rådet (2024). Konstaterade fall av dödligt våld - en granskning av anmält dödligt våld 2023.

https://bra.se/download/18.361f33cf18e5f9d89f55455/1711707296301/Statistikrapport_D%C3%B6dligtv%C3%A5ld_2023.pdf

Brottsförebyggande rådet (2023). Nationella trygghetsundersökningen 2023 - om utsatthet, otrygghet och förtroende, Rapport 2023:9.

https://bra.se/download/18.126e8d3a18afe99a9721d6c/1696837149983/2023_Nationella_trygghetsundersokningen_2023.pdf

Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Liber.

Ds 2023:31. *Säkerhetszoner - ökade möjligheter för polisen att visitera för att förebygga brott*.

<https://www.regeringen.se/contentassets/e0680db5ed744268bae0284566cea886/sakerhetszoner---okade-mojligheter-for-polisen-att-visitera-for-att-forebygga-brott.pdf>

Eriksson-Zetterquist, U & Ahrne, G. (2015). Intervjuer. I: Ahrne, G & Svensson, P. (red) *Handbok i kvalitativa metoder*. Liber AB s. 34-54.

Görtz, D. (2015). Etnifierade polispraktiker. *Hur etnicitet görs i polisens vardag*.

[Doktorsavhandling (monografi), Sociologi]. Lunds universitet.

<https://lup.lub.lu.se/search/files/5238247/7857824.pdf>

Justitiedepartementet. (2022). *Uppdrag att utreda frågan om visitationszoner*. (Promemoria).

<https://www.regeringen.se/contentassets/379653d237724528ac2c9666adf69d70/uppdrag-att-utreda-fragan-om-visitationszoner.pdf>

Kammersgaard, T., Søgaard, T. F., Haller, M. B., Kolind, T., & Hunt, G. (2023). Community policing in Danish “ghetto” areas: Trust and distrust between the police and ethnic minority youth. *Criminology & Criminal Justice*, 23 (1), 98–116. doi:10.1177/17488958211017390.

Lipsky, M. (2010). *Street-level bureaucracy: dilemmas of the individual in public services*. (30th anniversary expanded ed.). New York: Russell Sage Foundation.

Meyerson, D, Mackenzie, C & MacDermott, T. (2021). Introduction - Procedural justice in law, psychology and philosophy. I: Meyerson, D, Mackenzie, C & MacDermott, T (red)

Procedural Justice and Relational Theory - Empirical, Philosophical, and Legal Perspectives. Taylor & Francis Group s. 1-18.

Murphy, K. (2021). The empirical study of procedural justice policing in Australia - Highlights and challenges. I: Meyerson, D, Mackenzie, C & MacDermott, T. (red) *Procedural Justice and Relational Theory - Empirical, Philosophical, and Legal Perspectives*. Taylor & Francis Group s. 21-43.

Murray, K., et al. (2021). Procedural Justice, Compliance with the Law and Police Stop-and-Search: A Study of Young People in England and Scotland. *Policing and Society: An International Journal of Research and Policy*, 31 (3), 263–282.
doi:10.1080/10439463.2020.1711756.

Polismyndigheten (2024). Utsatta områden - polisens arbete. [Tillgänglig 2024-03-27]
<https://polisen.se/om-polisen/polisens-arbete/utsatta-omraden/>

Polismyndighetens remissyttrande Dnr A726.810/2023 (2024-01-19). Säkerhetszoner - ökade möjligheter för polisen att visitera för att förebygga brott (Ds 2023:31).
<https://www.regeringen.se/contentassets/2ecc05b3ddce449cab8793a24eb7929e/polismyndigheten.pdf>

Polismyndigheten (2024). Så rekryterar kriminella dig som ung. [Tillgänglig 2024-04-02]
<https://polisen.se/utsatt-for-brott/brott-mot-barn-och-unga/unga-i-riskzon/sa-rekryterar-kriminella-dig-som-ung/>

Polismyndigheten (2024). Sprängningar och skjutningar - polisens arbete. [Tillgänglig 2024-04-02] <https://polisen.se/om-polisen/polisens-arbete/sprangningar-och-skjutningar/>

Prop 2023/24:84. *Säkerhetszoner*.
<https://www.regeringen.se/contentassets/2b16cc5f506a4f4e9e781706d54f928d/prop-sakerhetszoner.pdf>

Quinton, P. (2011). The Formation of Suspicions: Police Stop and Search Practices in England and Wales, *Policing and Society: An International Journal of Research and Policy*, 21(4), pp. 357–368.

https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&AuthType=ip,uid&db=edshol&AN=eds_hol.hein.journals.pgsty21.26&site=eds-live&scope=site

Reiner, R. (2010). *The Politics of the Police*. (4:a uppl.). Oxford: University Press.

Rennstam, J, & Wästerfors, D. (2015). *Från stoff till studie: om analysarbete i kvalitativ forskning*. Lund: Studentlitteratur.

Saarikkomäki, E. et al. (2021). Suspected or protected? Perceptions of procedural justice in ethnic minority youth's descriptions of police relations. *Policing and Society*, 31(4), 386–401. doi:10.1080/10439463.2020.1747462.

Sjöberg, K & Wästerfors, D. (2008). *Uppdrag forskning*. (Red). Malmö: Liber

Tillyer, R., Smith, M., & Lloyd, C. D. (2019). Another Piece of the Puzzle: The Importance of Officer Characteristics and Group Processes in Understanding Post-stop Outcomes. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 56 (5), 736-779.

https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&AuthType=ip,uid&db=edshol&AN=eds_hol.hein.journals.jrcd56.25&site=eds-live&scope=site

Tillyer, R., Smith, M. R., & Lloyd, C. D. (2023). May I Talk to You for a Minute? An Assessment of Street Stops and Officer Decision-Making. *Crime & Delinquency*, 69 (9), 1758-1784. doi:10.1177/00111287211047541.

Tyler, T. R., "Court Review: Volume 44, Issue 1/2 – Procedural Justice and the Courts" (2007). *Court Review: The Journal of the American Judges Association*. 217.

<https://digitalcommons.unl.edu/ajacourtreview/217>

TYLER, T. R. (2006). *Why People Obey the Law*. Princeton University Press.

<https://doi.org/10.2307/j.ctv1j66769>

Vetenskapsrådet. (2002). Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning. Borås: Elanders Gotab.

Öberg, P. (2015) Livshistorieintervjuer. I: Ahrne, G & Svensson, P. (red) *Handbok i kvalitativa metoder*. Liber AB s. 79-90.

10. Bilagor

Intervjuguide:

Inledande frågor:

1. Berätta lite om dig själv och vad du arbetar med inom polisen.
2. Hur länge har du jobbat inom polisen?
3. Vilka roller har du haft inom polisen?
4. Vart i landet har du jobbat?
5. Trivs du i din yrkesroll?

Frågor om införandet av säkerhetszoner:

6. Vad är din inställning till regeringens förslag att införa säkerhetszoner i Sverige?
7. Hur tror du att det kommer fungera i praktiken? Finns det både positiva och negativa aspekter som du kan du komma på?
8. Hur tror du att införandet av säkerhetszoner kommer påverka ditt och dina kollegors arbete?
9. Utifrån din erfarenhet inom polisycket, finns det faktorer som anser du kan ses som potentiella risker med införandet av säkerhetszoner?
10. Hur tror du att säkerhetszoner kommer påverka mötet mellan polisen och de människor som kommer bli påverkade av zonerna?
11. Enligt regeringens proposition är förväntningarna att metoden ska ha brottsförebyggande samt brottsbekämpande effekter, hur resonerar du kring detta?
12. Enligt din erfarenhet, vilka utbildningsbehov kan identifieras för polisen i samband med införandet av säkerhetszoner?
13. Vilka strategier och metoder anser du vara viktiga att ta hänsyn till vid implementeringen av säkerhetszoner för att säkerställa rättvisa och jämlikhet?

14. I utredningen till förslaget kring säkerhetszoner beskrivs det att användningen av zoner potentiellt skulle kunna leda till stigmatisering och diskriminering och att i vilken mån det realiserats är beroende av polisens arbetsmetoder. Vilka metoder ser du som viktiga i detta sammanhang?
15. Sker det några förberedelser eller omorganiseringar? Har du koll på vilka konkreta förändringar som kommer att ske?
16. Hur går snacket om säkerhetszonerna inom polismyndigheten? Skiljer de sig åt eller är de flesta samstämmiga?
17. Vilka åtgärder anser du vara nödvändiga för att övervaka och utvärdera effekterna av säkerhetszoner på lång sikt?